

Dashboard Vlaamse Veerkracht

Meetmoment december 2022

Dashboard Vlaamse Veerkracht

De Vlaamse overheid wil het herstel na de COVID-19-pandemie en de crisisbestendigheid van Vlaanderen nauwgezet opvolgen. Ze doet dit aan de hand van kernindicatoren die de context weergeven waarbinnen de projecten van het relanceplan Vlaamse Veerkracht hun voortgang realiseren, en de impact die ze direct of indirect kunnen hebben op duurzame, inclusieve en gezonde groei.

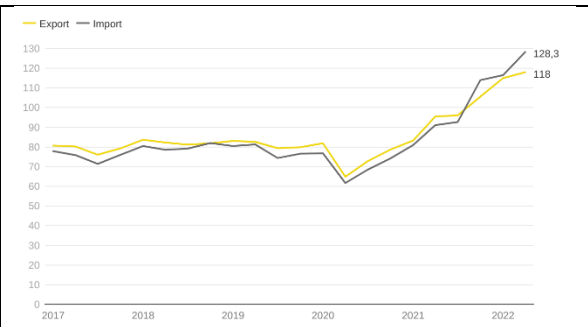
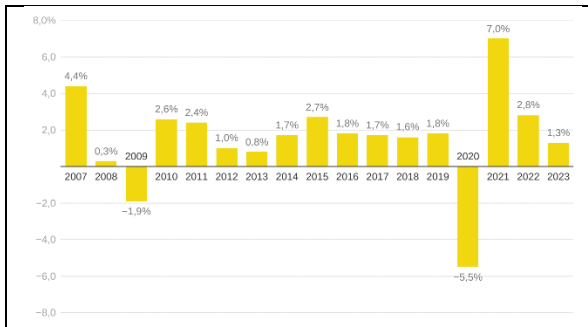
Dit document geeft de stand van de indicatoren op het meetmoment van juni 2022. Het dashboard is in de eerste plaats een [online dashboard](#). Dat is altijd de meest recente versie.

 <p>Macro-economische en budgettaire context</p>	 <p>Duurzame groei</p>
 <p>Inclusieve groei</p>	 <p>Gezonde groei</p>

Met het relanceplan [Vlaamse Veerkracht](#) investeert de Vlaamse Regering in het herstel van de pandemie, maar ook in de toekomstige veerkracht bij nieuwe crisissen. Ze monitort de relance aan de hand van een aantal kernindicatoren. In lijn met de voortgangsrapportage geeft de set van kernindicatoren de context weer waarbinnen de projecten van het relanceplan hun voortgang moeten realiseren, met aandacht voor duurzame, inclusieve en gezonde groei.

Deze indicatoren zijn onder te verdelen in twee groepen. Een eerste set beschrijft de macro-economische en budgettaire context waarin de uitvoering van het plan Vlaamse Veerkracht zich ontrolt. Een tweede set zijn indicatoren waar het relanceplan een directe of indirecte impact op beoogt. Die tweede set is opgedeeld in de vermelde drie groeipolen: duurzame, inclusieve en gezonde groei. Samen geven de indicatoren een beeld van de evolutie van de economische en maatschappelijke situatie in Vlaanderen.

Macro-economische en budgettaire context

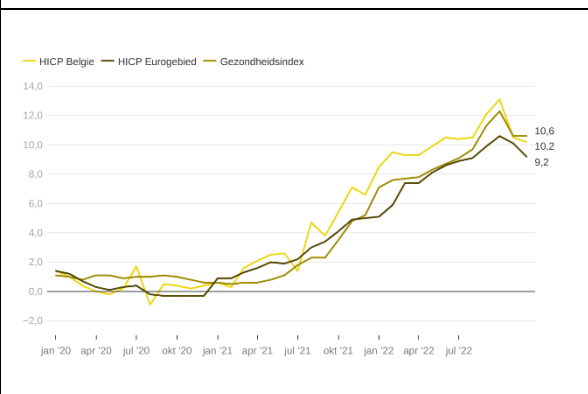
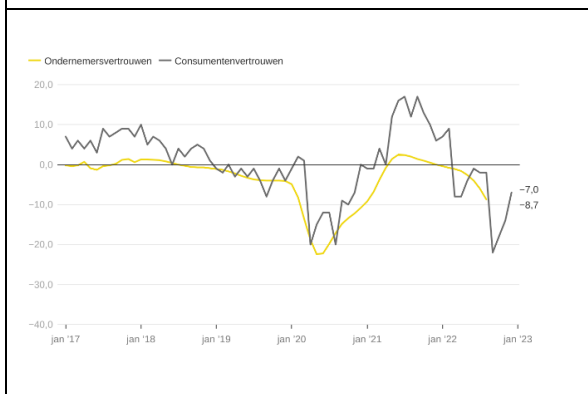

Reële economische groei

- Groei verwacht van 2,8% in 2022
- Groei verwacht van 1,3% in 2023

Import en export in Vlaanderen

- Import stijgt in 2022 verder naar €128,3 miljard
- Export stijgt in 2022 verder naar €118 miljard

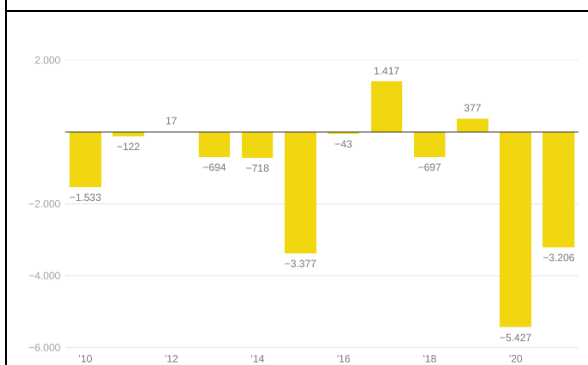

Ondernemers- en consumentenvertrouwen

- Ondernemersvertrouwen daalt verder naar -8,7
- Consumentenvertrouwen stijgt van -22 in september 2022 naar -7 in december 2022

Inflatie

- Inflatie daalt opnieuw: 10,2 in december 2022
- Gezondheidsindex stagneert op 10,6

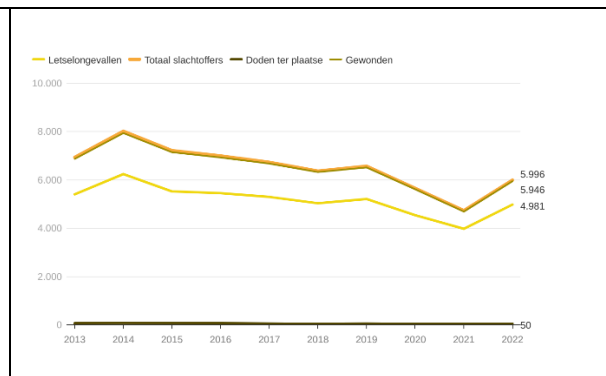
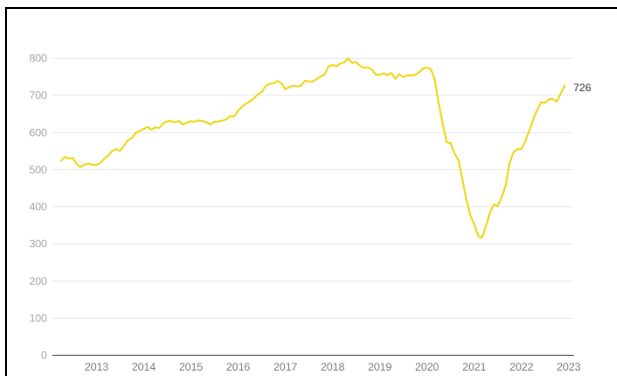

Vorderingensaldo van de Vlaamse overheid

- Saldo 2022 begroot op -2,6 miljard euro
- Meerjarenraming voorziet afbouw tot 0,9 miljard in 2026

Duurzame groei

<p>O&O-intensiteit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestedingen voor onderzoek en ontwikkeling in 2020 geraamd op 9,6 miljard • Sinds 2019 staat de O&O-intensiteit boven de 3% van het bbp 	<p>Oprichting ondernemingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • 73.624 oprichtingen van ondernemingen in 2021 • Overlevingsgraad na 5 jaar stabiel rond 67,8%
<p>Aandeel hernieuwbare energie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aandeel hernieuwbare energie in 2020 gestegen naar 8,9% 	<p>Broeikasgasemissies</p> <ul style="list-style-type: none"> • ETS-emissies van broeikasgassen dalen met 32% ten opzichte van 2005 • Niet ETS-emissies dalen met 14,8% ten opzichte van 2005
<p>Energie-intensiteit Vlaamse economie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Energie-intensiteit daalde tussen 2000 en 2020 met 27,5% • Lichte stijging in 2020 door forse daling bbp 	<p>Verwerking primair bedrijfsafval</p> <ul style="list-style-type: none"> • Primair bedrijfsafval daalt van 16,5 miljoen ton in 2018 naar 14 miljoen ton in 2020 • Stabiele 76% van afvalstoffen naar materiaalrecuperatie

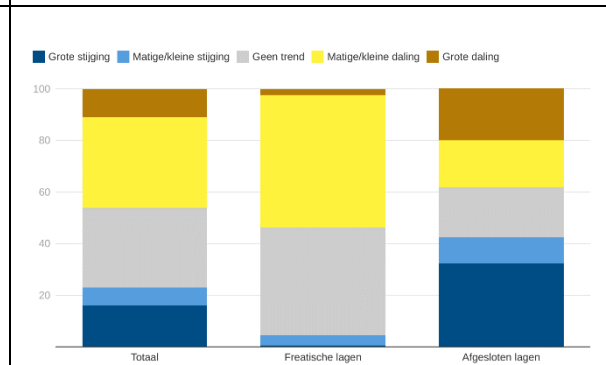
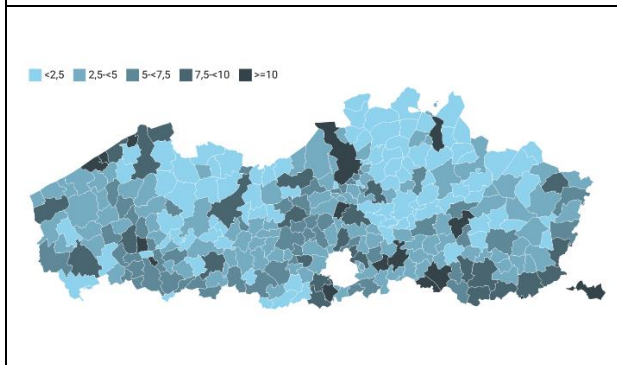

Filezwaarte

- Filezwaarte op hoofdwegen in december 2022 gemiddeld 559 kilometeruren per werkdag
- Jaargemiddelde stijgt in december 2022 naar 726 kilometeruren

Verkeersongevallen

- Kwart meer ongevallen met slachtoffers in eerste trimester 2022
- Aantal ongevallen blijft lager dan in 2019, het jaar voor de pandemie

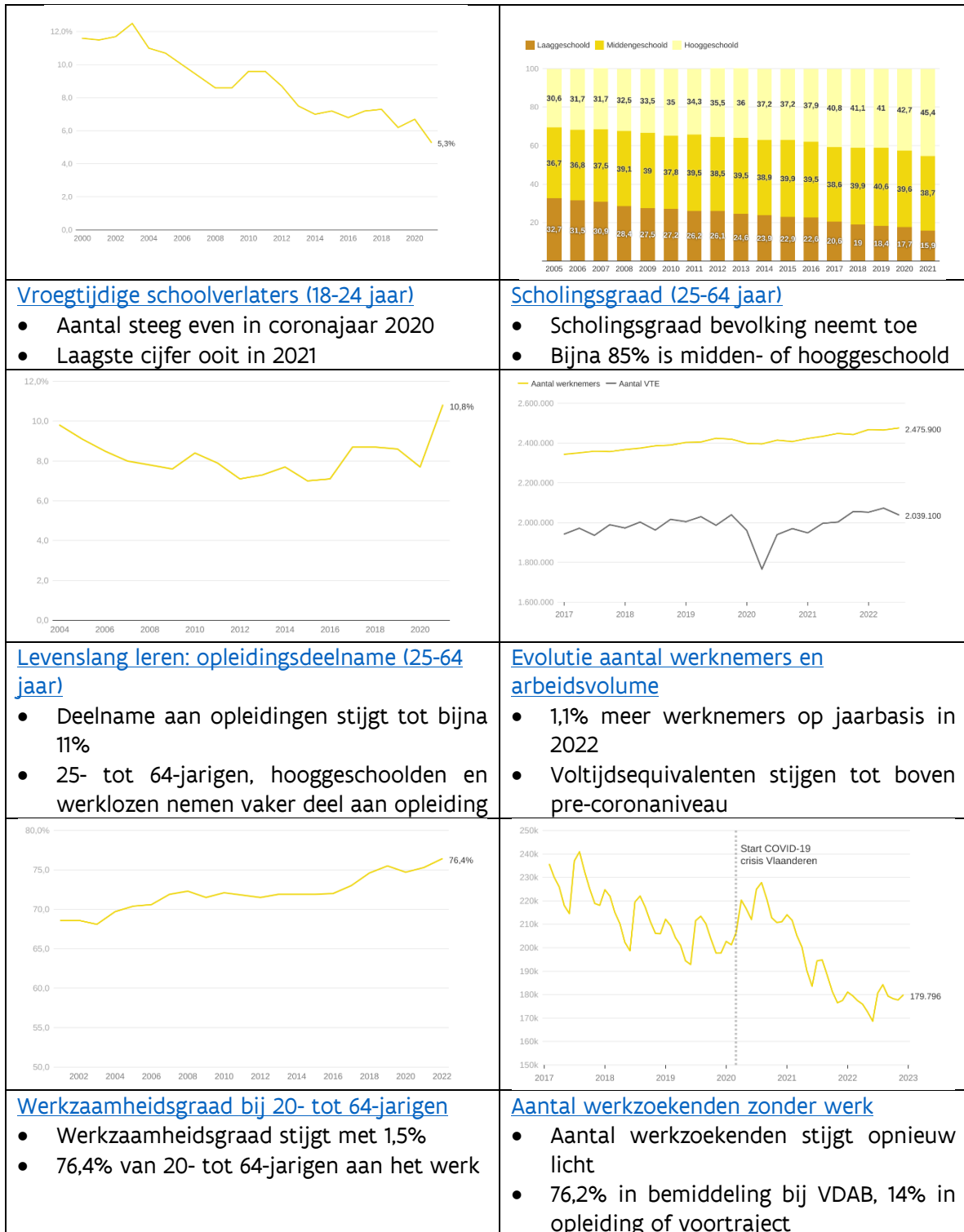
Wateroverlast en overstromingsgevaar

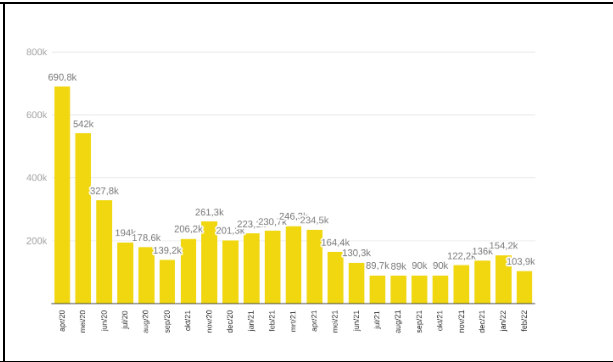
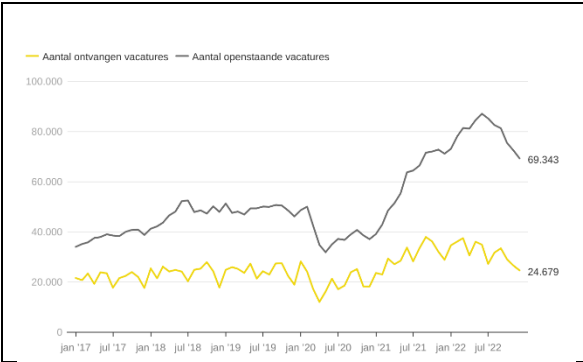
- 4,5% van de gebouwen riskeert wateroverlast als gevolg van korte maar hevige regenval
- 0,7% van de gebouwen is overstroombaar door waterlopen die buiten hun oevers treden

Grondwaterstand

- Vanaf 2022 een evolutie naar lager dan normale grondwaterstanden. Ook in januari 2023 meer lage tot zeer lage grondwaterstanden t.o.v. een jaar eerder.
- Tussen 2000 en 2021 veel vaker een daling dan een stijging van het grondwater

Inclusieve groei

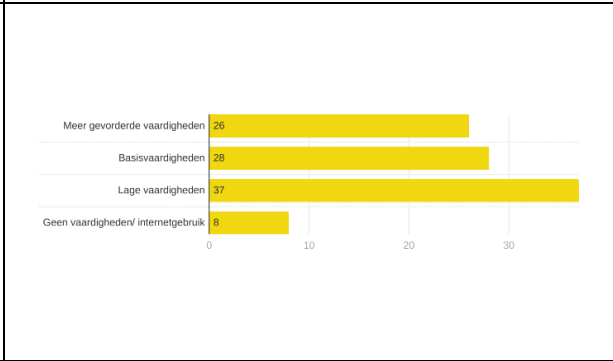
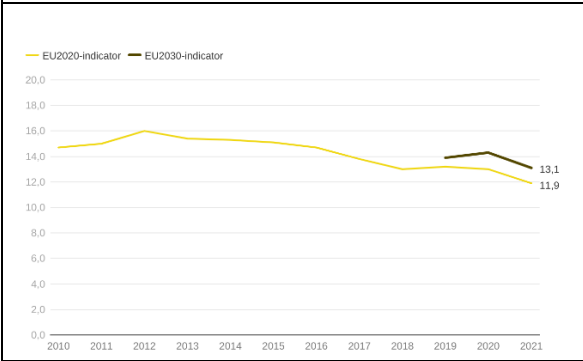

Aantal ontvangen en openstaande vacatures

- Meer VDAB-vacatures dan vóór de COVID-19-crisis, die bovendien moeilijker ingevuld geraken
- In 2022 recordaantal van 382.884 vacatures

Tijdelijke werkloosheid door COVID-19

- Vierde en vijfde golf lieten zich voelen tot januari 2022
- Daling in februari 2022

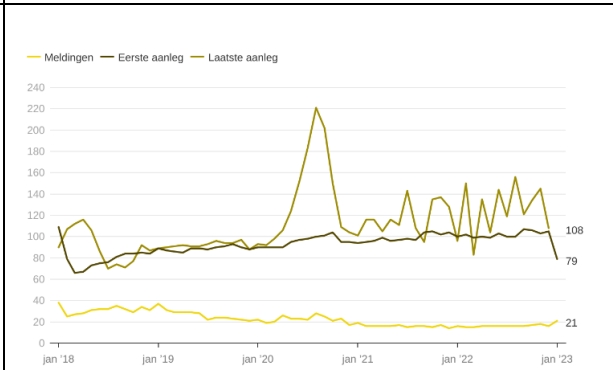
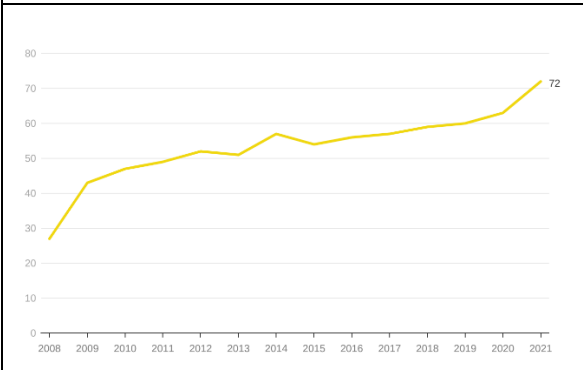

Bevolking in armoede of sociale uitsluiting

- Aandeel van de bevolking in armoede of sociale uitsluiting daalt verder naar 13%
- Vooral werklozen (52%) en niet-actieven (32%) riskeren armoede of sociale uitsluiting

Digitale vaardigheden bij burgers

- 54% van Vlamingen van 16 tot 74 jaar hebben minstens digitale basisvaardigheden
- Digitale vaardigheden nemen af met de leeftijd en toe met de scholingsgraad en het inkomen

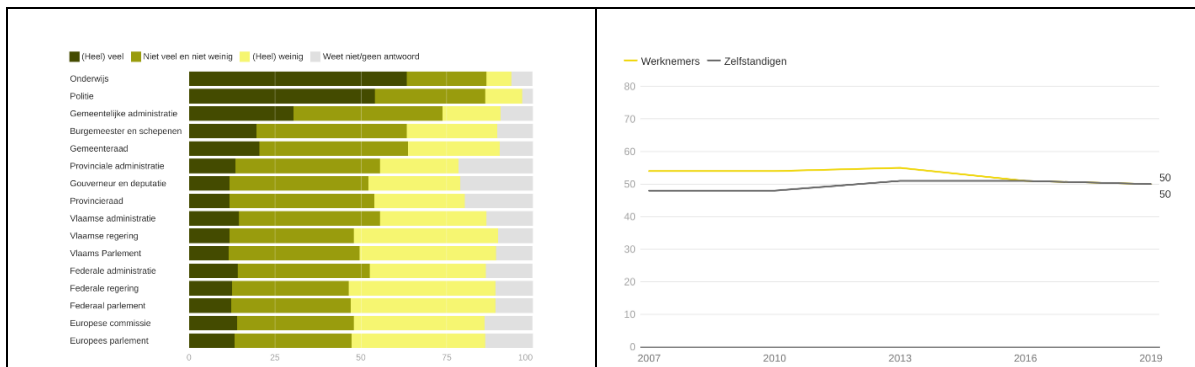

Digitale overheid

- Aandeel Vlamingen dat overheid via internet contacteert, stijgt forst naar 72%
- 90% hooggeschoolden contacteerde de overheid via internet, tegenover 42% laaggeschoolden

Doorlooptijd omgevingsvergunningen

- In 2022 daalt het aantal toegekende vergunningen ten opzichte van recordjaren 2020 en 2021
- Doorlooptijden bleven ondanks lockdown stabiel door digitalisering

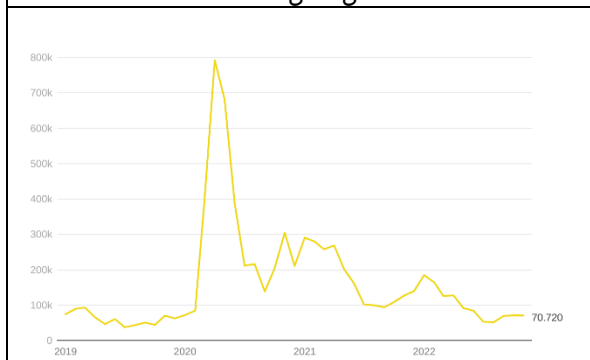

Vertrouwen in de overheid

- Vertrouwen in de overheid stijgt met de nabijheid van het bestuur
- Administratieve diensten krijgen iets meer vertrouwen dan besluitvormingsorganen

Werkbaar werk

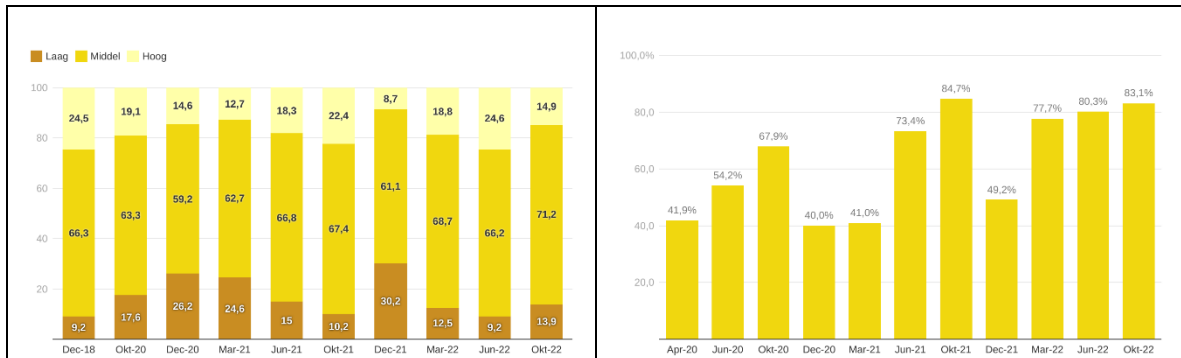
- 50% van de werknemers en zelfstandigen heeft werkbaar werk
- Sinds 2013 lichte stijging voor werknemers en stagnatie voor zelfstandigen.

Tijdelijke werkloosheid (globale cijfers)

- Een lichte stijging in september en oktober 2022, waarna het aantal stagneert
- De energiecrisis heeft een grote impact op het aantal tijdelijke werklozen

Gezonde groei

Levenstevredenheid

- Levenstevredenheid veert terug op in maart 2022 en neemt toe in juni 2022
- In oktober 2022 neemt het aantal mensen met hoge levenstevredenheid weer af

Tevredenheid sociale contacten

- Forse daling tevredenheid in december 2021
- Herstel in maart 2022 door de versoepelingen en toename in juni en oktober 2022

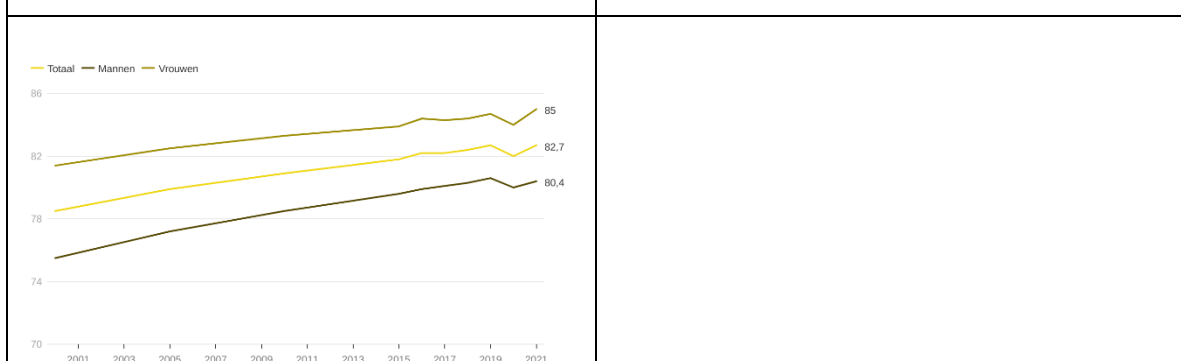

Eenzaamheid

- Herstel in maart 2022 na piek van ernstige eenzaamheid in december 2021
- Bijna de helft heeft geen gevoel van eenzaamheid (meer)

Angst en depressie

- Herstel in maart 2022 o.a. door de versoepelingen en verdere afname tot en met juni 2022.
- Opnieuw lichte stijging in oktober 2022.

Levensverwachting

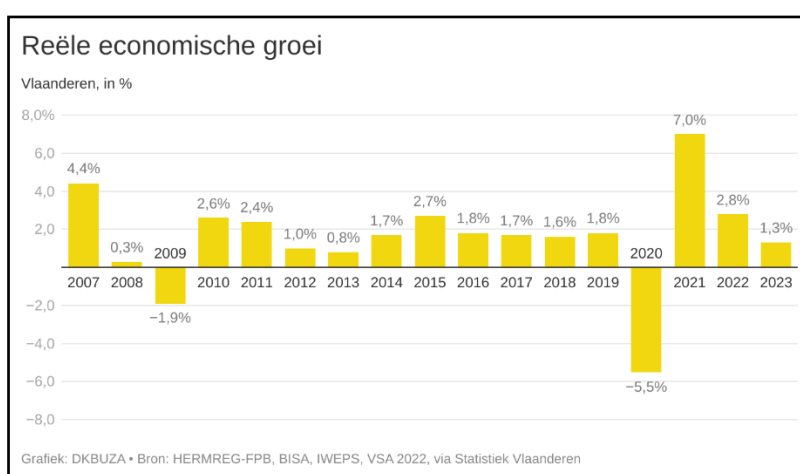
- In 2021 stijgt de levensverwachting opnieuw na een daling in 2020 door COVID-19
- Levensverwachting het hoogst in Vlaanderen

Macro-economische en budgettaire context

Reële economische groei

De Vlaamse economie nam een flinke duik in 2020. In 2021 herstelt ze sterk en ook in 2022 en 2023 zal ze volgens het planbureau blijven groeien.

De Vlaamse economie kreeg flinke klappen in het eerste jaar van de pandemie. Er wordt geschat dat de reële economische groei $-5,5\%$ is gekrompen in 2020. Met reële economische groei wordt bedoeld: de toename van het bbp, uitgedrukt in reële of constante prijzen, waarbij de invloed van de inflatie is uitgefilterd.

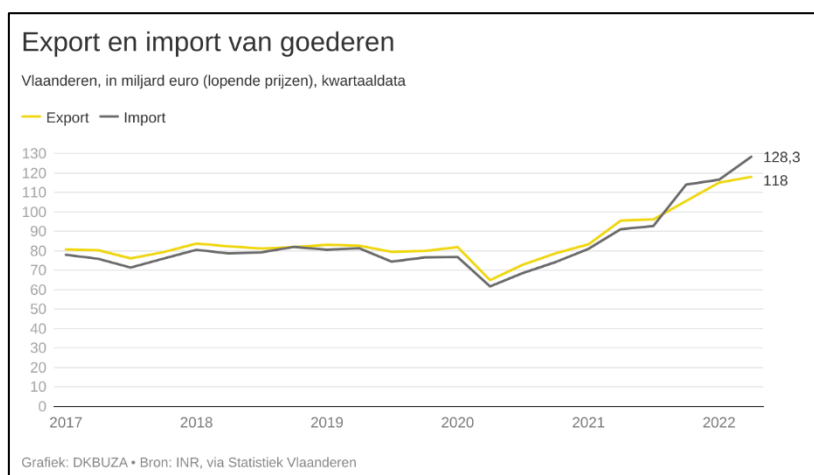
Volgens de [regionale economische vooruitzichten](#) van het Federaal Planbureau, zal de Vlaamse economie in 2021 sterk herstellen (+7%) en verder groeien in 2022 (+2,8%). In het Waalse Gewest wordt in 2022 een reële groei van het bbp verwacht van +2,5%, vergelijkbaar met het Vlaamse Gewest. Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest noteert +2,1%. De Belgische groeiraming bedraagt 2,0%. In de EU-27 wordt er een gemiddelde reële economische groei verwacht van +2,7%. Volgens het Planbureau vertraagt de groei in Vlaanderen in 2023 naar +1,3% omwille van een vertraging van de consumptie en een minder rooskleurige uitvoer.

De data zijn afkomstig van: [regionale economische vooruitzichten, FPB](#) en [Statistiek Vlaanderen](#).

Import en export in Vlaanderen

De COVID-19-crisis had een grote impact op de internationale handel. De in- en uitvoer van goederen kenden vlak na het uitbreken van de COVID-19-crisis in 2020 een sterke daling. Daarna zette zich een stijging in die de cijfers vóór de crisis zelfs overtreft.

De **goederenimport** in het Vlaamse Gewest kwam in het tweede kwartaal van 2022 op 128,3 miljard euro. Dat is 43% hoger dan in het tweede kwartaal van 2021. Dat is vooral een gevolg van de gestegen invoerwaarde van aardolie en aardgas, en in mindere mate van farmaceutische en chemische producten.

De import van goederen kende de sterkste daling in het tweede kwartaal van 2020, vlak na het uitbreken van de COVID-19-crisis. De goederenimport bedroeg toen slechts €61,7 miljard tegenover 76,8 miljard in het eerste kwartaal van 2020. Vanaf 2021 was er sprake van groei, aanvankelijk bescheiden in het eerste kwartaal, nadien veel sterker.

Met Vlaamse import (of invoer) wordt bedoeld: goederen die vanuit het buitenland het Vlaamse Gewest binnenkomen. De cijfers over de in- en uitvoer voor het eerste kwartaal van 2022 zijn voorlopig en kunnen in de komende maanden nog aangepast worden.

De **goederenexport** in het Vlaamse Gewest bedroeg in het tweede kwartaal van 2022 118,0 miljard euro. Dat is 23% hoger dan in het tweede kwartaal van 2021. Ook hier was er een sterke terugval in het tweede kwartaal van 2020. In de volgende twee kwartalen was er ook sprake van een daling ten opzichte van dezelfde periode in het voorgaande jaar, maar minder sterk. In het eerste kwartaal van 2021 lag de uitvoer iets hoger dan in het eerste kwartaal van 2020 (+2%). Die stijging nam aanzienlijk toe in de volgende vier kwartalen en overtreft intussen ruim het peil van vóór de crisis.

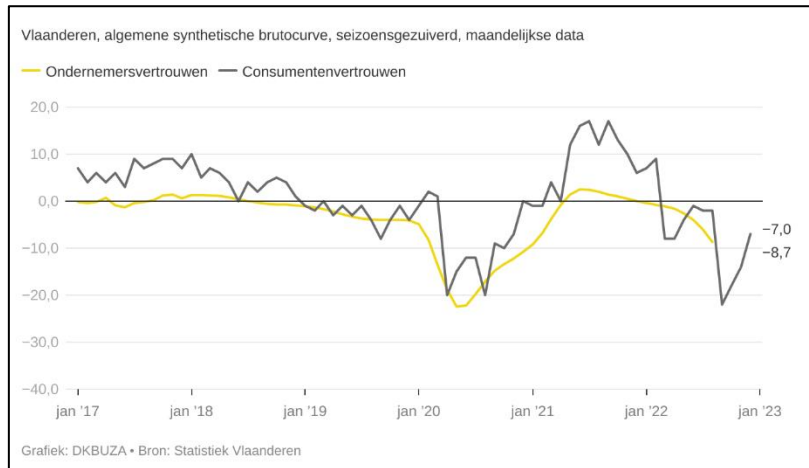
Met Vlaamse export (of uitvoer) wordt bedoeld: goederen die vanuit het Vlaamse Gewest naar het buitenland vertrekken. De cijfers over de in- en uitvoer voor het tweede kwartaal van 2022 zijn voorlopig en kunnen in de komende maanden nog aangepast worden.

De data zijn afkomstig van: [Statistiek Vlaanderen](#).

Ondernemers- en consumentenvertrouwen

Sinds maart 2022 staan zowel het ondernemers- en consumentenvertrouwen onder nul. Nadat het vertrouwen van de consument zijn laagste punt bereikte in september 2022 (-22), zal het de maanden die volgen opnieuw toenemen.

Na een forse terugval in het voorjaar 2020 bij het uitbreken van de COVID-pandemie nam het vertrouwen van de Vlaamse **ondernemers** continu toe tot 6,7 in juni 2021. Sindsdien is het vertrouwen opnieuw beginnen dalen. Tot december 2021 bleef het vertrouwen licht positief, maar daarna zakte het tot -8,7 in augustus 2022. Dat is een daling t.o.v. diezelfde maand in 2021, toen het vertrouwen op 2,0 stond.

Het vertrouwen van de **consument** volgt in grote lijnen dat van de ondernemer, maar de consument reageert feller op plotse gebeurtenissen in de maatschappij. Globaal genomen was hij in 2021 eerder optimistisch. In maart 2021 bereikte het consumentenvertrouwen opnieuw het niveau van voor de gezondheidscrisis. In juli en september 2021 piekte het vertrouwen van de Vlaamse consument zelfs en bedroeg de indicator 17.

Het consumentenvertrouwen neemt opnieuw af tot -22 in september 2022, waarna het opnieuw stijgt tot -7 in december 2022. Dit gebrek aan vertrouwen houdt verband met de oorlog in Oekraïne en de daarmee gepaard gaande hoge energie- en voedselprijzen. Volgens de gezondheidsenquête van Sciensano van oktober 2022, zouden Vlamingen zich hier het meeste zorgen om maken.

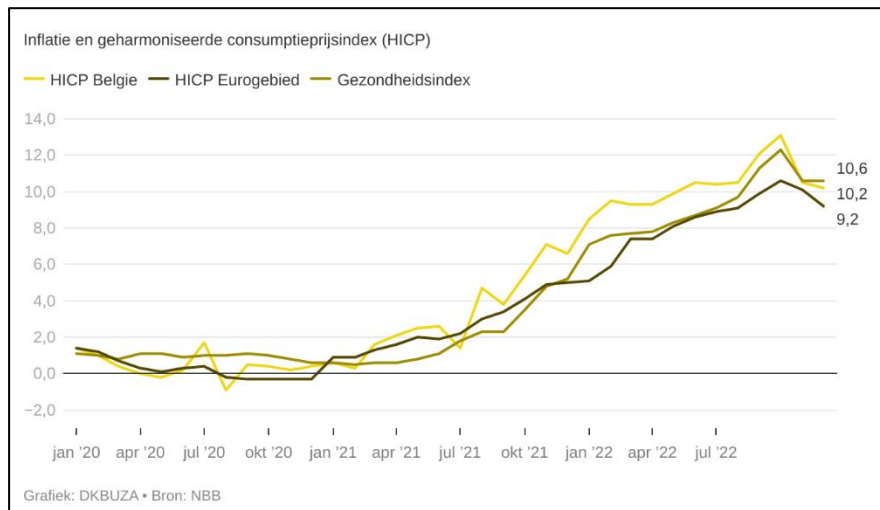
De data zijn afkomstig van: NBB ([consumentenvertrouwen](#) & [ondernemersvertrouwen](#))

Inflatie

Vanaf november 2022 zal de Belgische inflatie opnieuw afnemen. Ook de gezondheidsindex als basis voor de berekening van lonen, sociale uitkeringen en huurprijzen daalt vanaf dan.

De Belgische inflatie volgens de Europees geharmoniseerde consumptieprijsindex (HICP) bedraagt in december 2022 10,2%, in oktober was dat nog 13,1%. De sterk toegenomen inflatie de afgelopen maanden was vooral toe te schrijven aan de energieproducten. Energie heeft een bijdrage tot de inflatie van 3,6%. Elektriciteit is nu 35,5% duurder dan een jaar geleden, aardgas 73,1%. De prijs van huisbrandolie is 21,7% gestegen ten opzichte van vorig jaar.

De inflatie voor energieproducten is gedaald ten opzichte van november 2022. Ten opzichte van de voorgaande maand daalden de prijzen gemiddeld met 7,3%. De gemiddelde inflatie van energieproducten bedraagt 59% voor de laatste twaalf maanden. (bron: [Statbel](#))

De geharmoniseerde consumptieprijsindex (HICP) is een economische indicator die als doel heeft de prijsevolutie van goederen en diensten, gekocht door huishoudens, doorheen de tijd te meten. De HICP maakt vergelijkingen mogelijk in de eurozone, de EU, de Europese Economische Ruimte en voor alle andere landen inclusief kandidaat-lidstaten voor de Europese Unie.

Zo zien we bij onze buurlanden dat Nederland een inflatie optekende van 11% in december. Dit is een lichte daling ten opzichte van de 11,3% in november. In Frankrijk bedroeg de inflatie in december 6,7%, een lichte daling ten opzichte van de 7,1% in november. In december bedroeg de inflatie in Duitsland 9,6%, een daling ten opzichte van 11,3% in november. (bron: [Statbel](#))

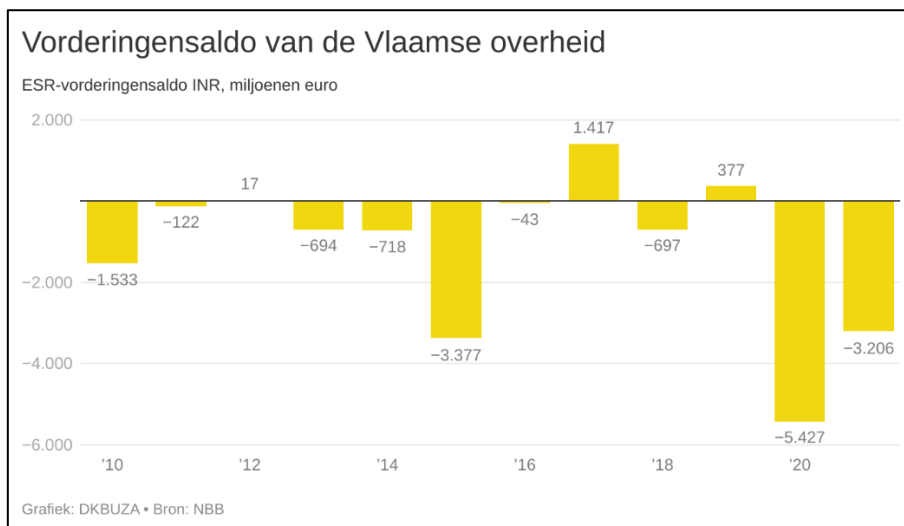
De gezondheidsindex verloopt vrij parallel aan het algemeen indexcijfer, waaruit hij is afgeleid. Er zijn een aantal producten uitgehaald zoals alcoholische dranken, tabakswaaren en motorbrandstoffen. Volgens het planbureau zou de groeivoet van de gezondheidsindex - die onder meer gebruikt wordt bij de berekening van de indexering van lonen, sociale uitkeringen en huurprijzen - in 2022 gemiddeld 9,25% en in 2023 5,7% bedragen, tegenover 2,01% in 2021 en 0,99% in 2020. (bron: [FPB](#))

De data in de grafiek zijn afkomstig van de [NBB](#).

Vorderingensaldo van de Vlaamse overheid

De steunmaatregelen en lagere inkomsten duwen de Vlaamse begroting in het rood. Met de begrotingsopmaak 2022 wordt het negatief saldo teruggebracht tot -2,6 miljard.

Volgens cijfers van de Nationale Bank van België bedraagt het vorderingensaldo (het saldo van de ontvangsten en uitgaven) van de Vlaamse overheid -5,4 miljard euro in 2020 en -3,2 miljard in 2021. In 2019 was het vorderingensaldo nog positief met €377 miljoen.

Het vorderingensaldo bij de Vlaamse begrotingsaanpassing 2021 bedraagt -5,3 miljard euro. Op basis van de begrotingsopmaak 2022 wordt het vorderingensaldo in Vlaanderen teruggebracht tot -2,6 miljard. Volgens de meerjarenraming wordt het vorderingensaldo van 2023 tot 2026 verder teruggebracht van 2,5 tot 0,9 miljard euro.

Meer informatie over de begrotingsaanpassing 2021, de begrotingsopmaak 2022 en de meerjarenraming is terug te vinden op de website van het [Vlaamse Departement Financiën en Begroting](#).

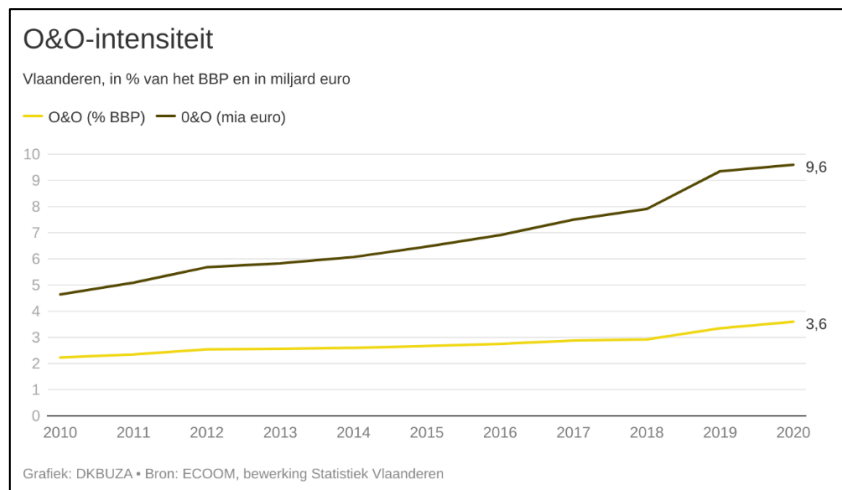
De data in de grafiek zijn afkomstig van: [NBB](#).

Duurzame groei

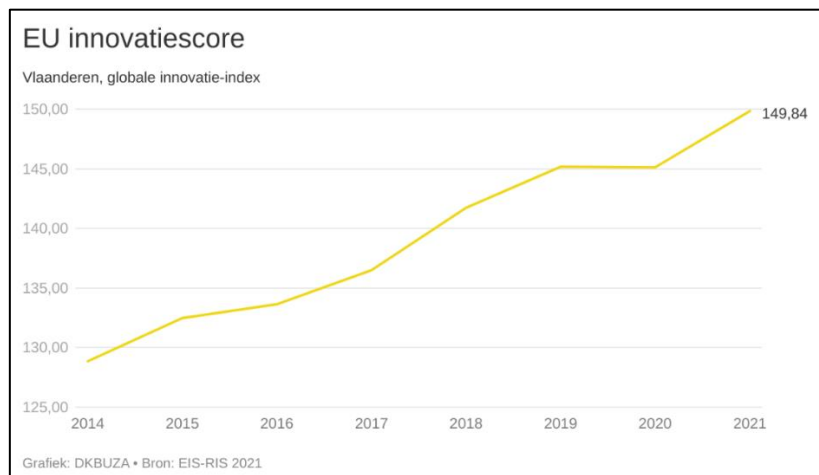
O&O-intensiteit

Vlaanderen is een innovatiegedreven economie. Sinds 2019 ligt het aandeel van de bestedingen voor onderzoek en ontwikkeling (O&O) boven de 3% van het bruto binnenlands product (bbp). Vlaanderen scoort ook hoog in het Europese 'innovatiescorebord'.

De bestedingen voor onderzoek en ontwikkeling (O&O) in het Vlaamse Gewest worden voor 2020 geraamd op 9,6 miljard euro. Dat bedrag nam jaar na jaar toe, met een grote stijging in 2019 (+18%). Samen met het lagere bbp-cijfer voor 2020, als gevolg van de COVID-19-recessie, steeg de O&O-intensiteit in 2020 tot 3,60% van het bruto binnenlands product (3,35% in 2019). Sinds 2019 zit het Vlaamse Gewest boven de 3%. Met een percentage van 3,60% wijkt Vlaanderen niet veel af van het Waalse Gewest (3,51%). In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest was de O&O-intensiteit lager (2,65%).

Vlaanderen is een innovatiegedreven economie. Dat blijkt ook uit de [European and regional Innovation Scoreboards 2021](#). België staat in de rangschikking van innovatieve landen op de vijfde plaats, met een innovatie-index van 143,52. Binnen België scoort Vlaanderen met 149,84 hoger dan het Waals gewest (130,93), het Brussels Hoofdstedelijk Gewest scoort het hoogst: 155,19.

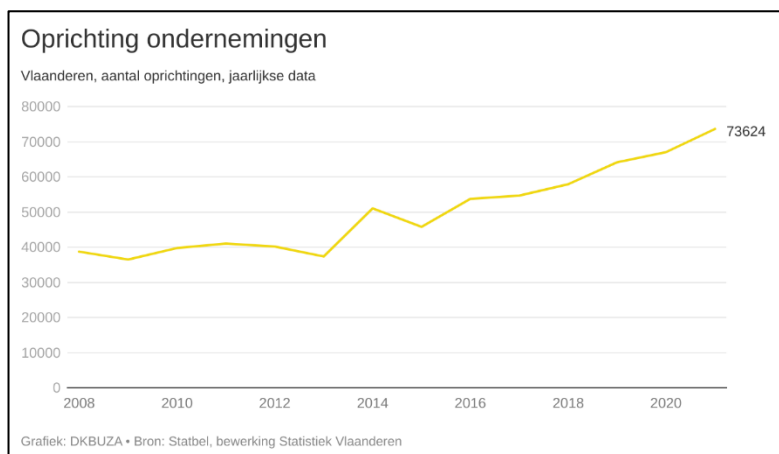
Vlaanderen kent een goed opgeleide werkende bevolking met een hoge [scholingsgraad](#) en er worden innovatieve toepassingen geproduceerd. In 2020 was in het Vlaamse Gewest 8,8% van de werkende bevolking aan de slag in hoogtechnologische sectoren (bron: bewerking Statistiek Vlaanderen o.b.v. Eurostat). Dat is hoger dan in België (8,2%), maar minder dan in de EU27 (9,6%) omwille van de hoge cijfers in een aantal Oost-Europese landen en Duitsland die relatief veel werkenden tellen in de hoogtechnologische industrie.

Octrooien vormen het sluitstuk van het innovatieproces. In 2017 bedroeg het aantal aangevraagde octrooien in het Vlaamse Gewest 259 per miljoen inwoners (bron: Eurostat). Vlaanderen scoort beter dan het Belgische gemiddelde (215). Een octrooi verleent de houder een tijdelijk exclusief recht op het maken, verkopen of exploiteren van een uitvinding. Het wordt door de overheid verleend in ruil voor de bekendmaking van die uitvinding. Octrooiaanvragen worden pas 18 maanden na de aanvraag bekend gemaakt. Dat verklaart de relatief grote vertraging in de statistiek.

Oprichting ondernemingen

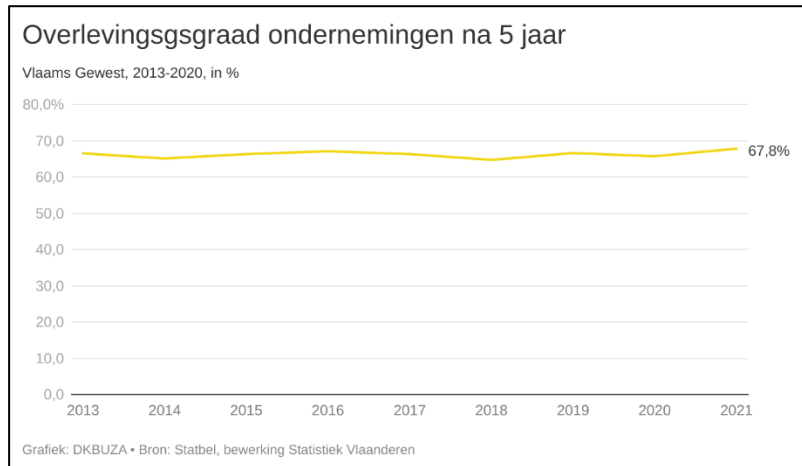
Vlaanderen is koploper in België voor het aantal oprichtingen van ondernemingen. Het aantal oprichtingen stijgt ook elk jaar. Die stijging is het grootst in Vlaanderen. Het aantal ondernemingen dat na vijf jaar nog actief is, is al jaren stabiel rond de 67,8%.

In 2021 waren er in totaal 73.624 oprichtingen van ondernemingen in het Vlaamse Gewest. Dat zijn er 9,8% meer dan in 2020. Sinds 2009 steeg het aantal opgerichte ondernemingen nagenoeg elk jaar. De grootste stijging deed zich voor in de jaren 2014 en 2016. Enkel in de jaren 2012-2013 en 2015 was er sprake van een lichte daling.

In 2021 waren er 26.284 oprichtingen in het Waalse Gewest en 11.471 in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Het aantal oprichtingen in het Vlaamse Gewest (73.624) lag daarmee hoger dan het aantal oprichtingen in de andere gewesten samen.

In 2021 lag de overlevingsgraad van ondernemingen na 5 jaar in het Vlaamse Gewest op 67,8%. Dat betekent dat bijna 68 van de 100 ondernemingen die 5 jaar eerder werden opgericht in 2021 nog actief waren.

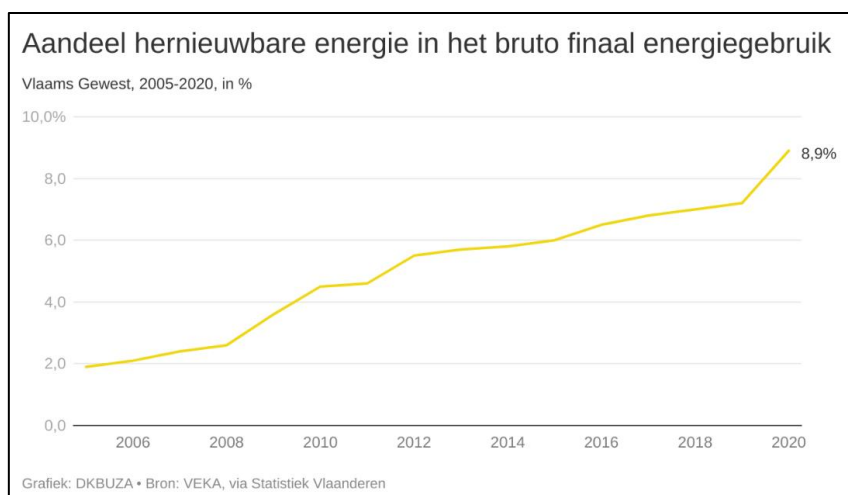
De overlevingsgraad bleef vrijwel stabiel in de hele periode 2013-2020 met 65% als minimum (in 2014 en 2018) en 68% (in 2021) als maximum. De andere gewesten scoorden in 2021 lager met een overlevingsgraad van 64,3% in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en 67,0% in het Waalse Gewest.

De data zijn afkomstig van [Statistiek Vlaanderen](#).

Aandeel hernieuwbare energie

Het aandeel van hernieuwbare energie in het bruto finaal energiegebruik lag in 2020 op 8,9%. Dat aandeel is de afgelopen jaren systematisch gestegen. In 2010 ging het nog om 4,5%.

Voor hernieuwbare energie wordt in het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) een indicatief streefdoel nagestreefd van 28.512 gigawattuur (GWh) hernieuwbare energieproductie tegen 2030: groene stroom (12.780 GWh), groene warmte (9.688 GWh) en biobrandstoffen (6.044 GWh, exclusieve federale bevoegdheid). Voor energie-efficiëntie wordt een streefdoel van maximaal finaal energieverbruik van 275.240 GWh tegen 2030 in het beleidsscenario (WAM) vooropgesteld als bijdrage aan de nationale besparingsdoelstelling (art. 3 EED) en een bijdrage aan de nationale doelstelling i.k.v. artikel 7 EED van 87,891 TWh (=gecumuleerde finale energiebesparing over 2021-2030).

In het Vlaamse Gewest bedroeg het finaal gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen in 2020 23.141 GWh. Daarmee lag het aandeel van hernieuwbare energie in het bruto finaal energiegebruik in 2020 op 8,9%. Dat aandeel is de afgelopen jaren gestegen. In 2010 ging het nog om 4,5%. In dit cijfer zit niet alleen de inlandse productie van groene stroom, warmte en koeling, maar ook het gebruik van hernieuwbare energiebronnen voor transportdoeleinden, zoals biobrandstoffen. Om te voldoen aan de Vlaamse doelstelling uit het intra-Belgische lastenverdelingsakkoord, werd voor het jaar 2020 de Vlaamse productie van 23.141 GWh hernieuwbare energie aangevuld met de aankoop van statistieken voor een hoeveelheid van 2.070 GWh.

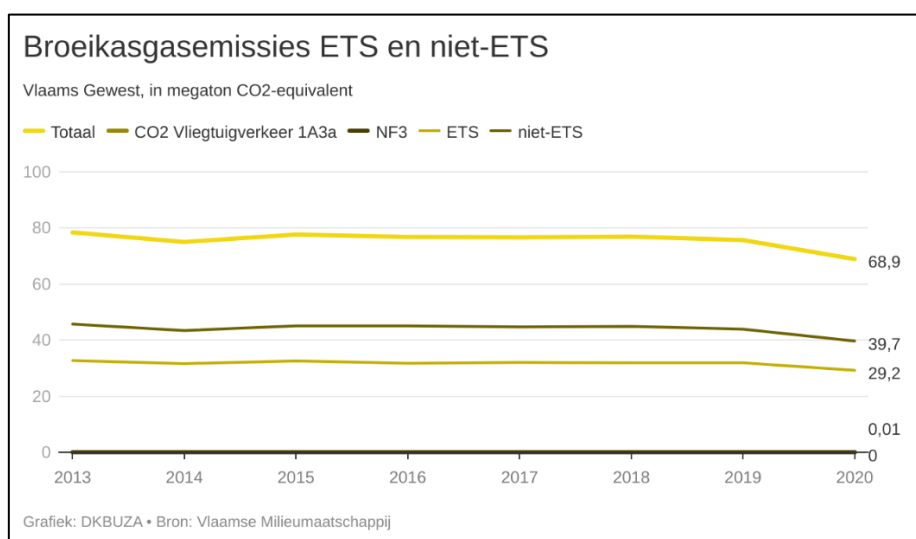
Broeikasgasemissies

In Vlaanderen daalden de ETS-emissies van broeikasgassen van 43,3 megaton CO₂-equivalenten in 2005 naar 29,2 megaton in 2020, wat de daling ten opzichte van 2005 op 32% brengt. De niet-ETS uitstoot daalde van 46,6 megaton CO₂-equivalent in 2005 tot 39,7 megaton in 2020, een daling met 14,8%.

De totale emissies kunnen worden opgedeeld in emissies die gereguleerd worden via het systeem van Europese Emissiehandel (ETS) en de emissies die niet onder dit systeem vallen (niet-ETS).

In de Vlaamse Klimaatstrategie 2050 streeft Vlaanderen naar een vermindering met 85% van de uitstoot van broeikasgassen in de niet-ETS sectoren tegen 2050 ten opzichte van 2005, met de ambitie om te evolueren naar een volledige klimaatneutraliteit. Voor de ETS-sectoren schrijft Vlaanderen zich in binnen de context die Europa bepaalt voor deze sectoren met een dalende emissieruimte onder het EU ETS.

In het bijkomende pakket aan klimaatmaatregelen ter versterking van het VEKP wordt de doelstelling m.b.t. broeikasgassen in de niet-ETS sectoren opgetrokken van een reductie van -35% naar een reductie van -40% tegen 2030 (in vergelijking met 2005).

Bij de ETS-emissies gaat het vooral over de broeikasgasuitstoot in de industrie en energiesector. Ruim 40% van de Vlaamse broeikasgasuitstoot valt onder het ETS-systeem. In de Europese Unie

moeten de ETS-broeikasgasemissies tegen 2020 21% en tegen 2030 43% lager liggen dan in 2005. In het kader van Fit for 55 stelt de EC zelfs voor dat de ETS emissies tegen 2030 61% lager liggen dan in 2005. Deze ETS-doelstelling is enkel van toepassing op de gehele Europese ETS-uitstoot en is niet verder verdeeld op niveau van de lidstaten.

In Vlaanderen daalden de ETS-emissies van 43,3 megaton CO₂-equivalenten in 2005 naar 32,7 megaton in 2013, waarna ze tot 2019 rond de 32 megaton bleven schommelen. In 2020 daalden de ETS-emissies verder naar 29,2 megaton, wat de daling ten opzichte van 2005 op 32% brengt.

De Europese lidstaten moeten daarnaast hun niet-ETS-emissies tussen 2013 en 2020 reduceren volgens een lineair afnemend pad met jaarlijkse reductiedoelstellingen. Het gaat vooral om emissies door transport, huishoudens, handel en diensten, landbouw en enkele onderdelen van de sectoren industrie en energie. Iets minder dan 60% van de Vlaamse broeikasgasuitstoot zijn niet-ETS-emissies. Vlaanderen heeft zich geëngageerd om de niet-ETS-emissies met 15,7% te doen afnemen in 2020 in vergelijking met 2005.

De niet-ETS uitstoot van broeikasgassen in Vlaanderen daalde van 46,6 megaton CO₂-equivalent in 2005 tot 39,7 megaton in 2020. Dit betekent een daling tussen 2005 en 2020 met 14,8% of een gemiddelde jaarlijkse daling met net geen 1%. Een belangrijk deel van de daling (ook van ETS) vindt plaats in 2020, onder invloed van de Covid-19-pandemie, die een grote impact had op economie, mobiliteit en energieverbruik. Deze emissiegegevens worden in de loop van 2022 nog door de Europese Commissie doorgelicht en kunnen op basis van die audit nog worden bijgesteld.

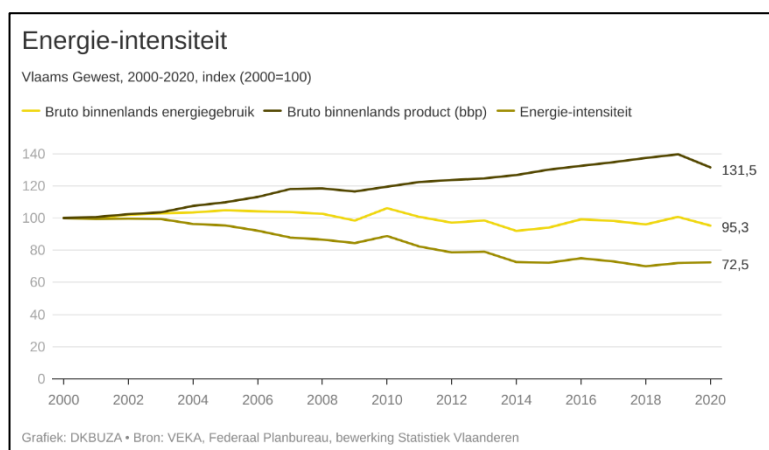
De cijfers van de broeikasgasemissies in het Vlaams Gewest houden geen rekening met emissies en sinks ten gevolge van (wijzigingen in) landgebruik en bosbeheer (zogenaamde LULUCF), en evenmin met de uitstoot van NF₃ en de CO₂-emissie van binnenlandse luchtvaart. Reden daartoe is dat de Europese lastenverdeling en de lastenverdeling tussen de gewesten in ons land daar evenmin rekening mee houdt, en deze cijfers net een toetsing aan de emissiedoelstellingen beogen.

De data zijn afkomstig van de [Vlaamse Milieumaatschappij](#).

Energie-intensiteit Vlaamse economie

De energie-intensiteit stijgt licht in 2020. De daling van het energieverbruik in 2020 door de maatregelen voor de COVID-19-pandemie vertaalt zich niet in een daling van de energie-intensiteit omdat ook het bbp een duik neemt. Die is in verhouding groter dan de daling van het energieverbruik.

Tussen 2000 en 2020 daalde de energie-intensiteit van de economie in het Vlaams Gewest met 27,5%. Het gaat om het bruto binnenlands energiegebruik per eenheid van het bruto binnenlands product (bbp).

Met uitzondering van 2010 (heropleving van de economie na het crisisjaar 2009 en bovendien een zeer koud jaar) is er vanaf 2004 sprake van een duidelijke ont koppeling tussen de economische groei en het energiegebruik. Terwijl het bruto binnenlands product jaar na jaar bleef stijgen met enkel een terugval in 2009, bleef het energiegebruik eerder constant. Hierdoor kende de energie-intensiteit een dalende trend.

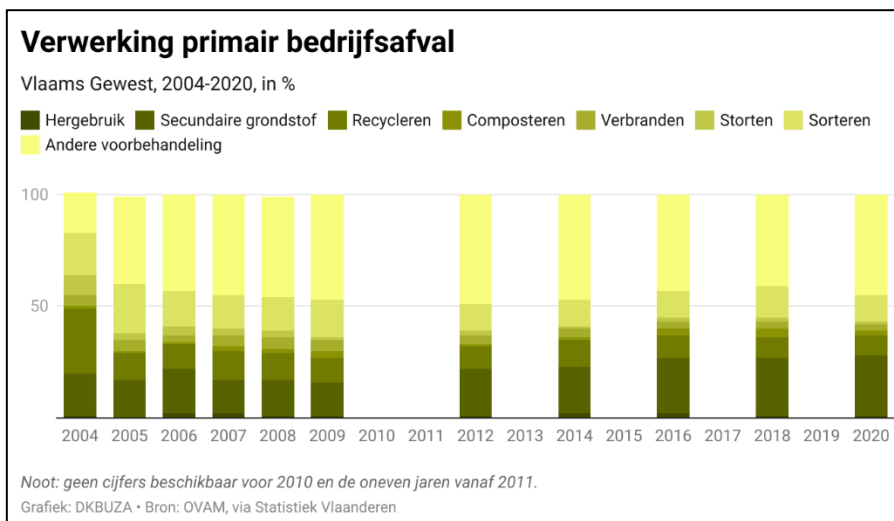
Dit is zowel het gevolg van structurele effecten (verschuivingen van het belang van sectoren in de Vlaamse economie) als van een toegenomen energie-efficiëntie (verminderd energiegebruik per eenheid product of dienst).

De energie-intensiteit van de Vlaamse economie stijgt van 72,3 in 2019 naar 72,5 in 2020. De daling van het energieverbruik in 2020 is onder andere een gevolg van de maatregelen voor de COVID-19-pandemie. Die vertaalt zich echter niet in een daling van de energie-intensiteit omdat ook het bbp een duik neemt, die in verhouding groter is dan de daling van het energieverbruik.

Verwerking primair bedrijfsafval

Het primair bedrijfsafval in Vlaanderen daalde van 16,5 miljoen ton in 2018 naar 14 miljoen ton in 2020. In totaal ging 76% van de primaire bedrijfsafvalstoffen en secundaire grondstoffen naar materiaalrecuperatie. Dat cijfer blijft ongeveer constant sinds 2012.

Het primair bedrijfsafval van bedrijven in het Vlaamse Gewest daalde van 16,5 miljoen ton in 2018 naar 14 miljoen ton in 2020. Dat hangt samen met de tijdelijke en gedeeltelijke sluiting van de economie als maatregel in het kader van de COVID-19-pandemie, waardoor het productieafval daalde. Daarnaast verschoof een deel van het bedrijfsafval naar huishoudelijk afval door het tijdelijk verplichte thuiswerken. Er was 4 keer meer bedrijfsafval dan huishoudelijk afval in 2020, in 2018 was dat 5 keer meer.

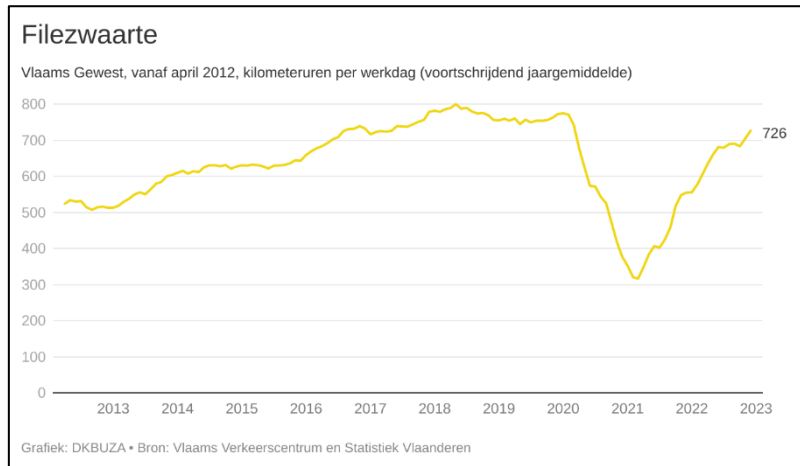
In 2020 produceerden de bedrijven 14 miljoen ton primair afval en 5,3 miljoen ton secundaire grondstoffen. Van die afvalproductie ging 39% hiervan rechtstreeks naar een of andere vorm van materiaalrecuperatie: hergebruik, gebruik als secundaire grondstof, recyclage of compostering. 3% ging rechtstreeks naar verbranding, 1% werd rechtstreeks afgevoerd naar stortplaatsen. De overige 57% werd gesorteerd of op een andere manier voorbehandeld vooraleer het verder werd verwerkt.

Een deel van de deze laatste categorie gaat, na een tweede verwerkingsstap, ook naar materiaalrecuperatie. In totaal ging 76% van de primaire bedrijfsafvalstoffen en secundaire grondstoffen naar materiaalrecuperatie na twee verwerkingsstappen. Dat cijfer blijft ongeveer constant sinds 2012.

Filezwaarte

Na de sterke daling in 2020 is het jaargemiddelde van de filezwaarte sinds april 2021 opnieuw aan het stijgen. In december 2022 bedroeg het jaargemiddelde op de hoofdwegen in het Vlaamse Gewest 726 kilometeruren per werkdag.

In december 2022 lag het maandgemiddelde van de filezwaarte op de hoofdwegen in het Vlaamse Gewest op 559 kilometeruren per werkdag. Dat is 66% meer dan in december 2021. In vergelijking met de laatste decembermaand voor de coronacrisis (december 2019) gaat het wel om een afname van 24%.

De filezwaarte is de voorbije jaren blijven stijgen, met een piek in mei 2018. In de daaropvolgende periode was er een beperkte daling, gevolgd door een zeer sterke daling in 2020. In april 2021 steeg het jaargemiddelde van de filezwaarte voor het eerst sinds het begin van de coronacrisis opnieuw.

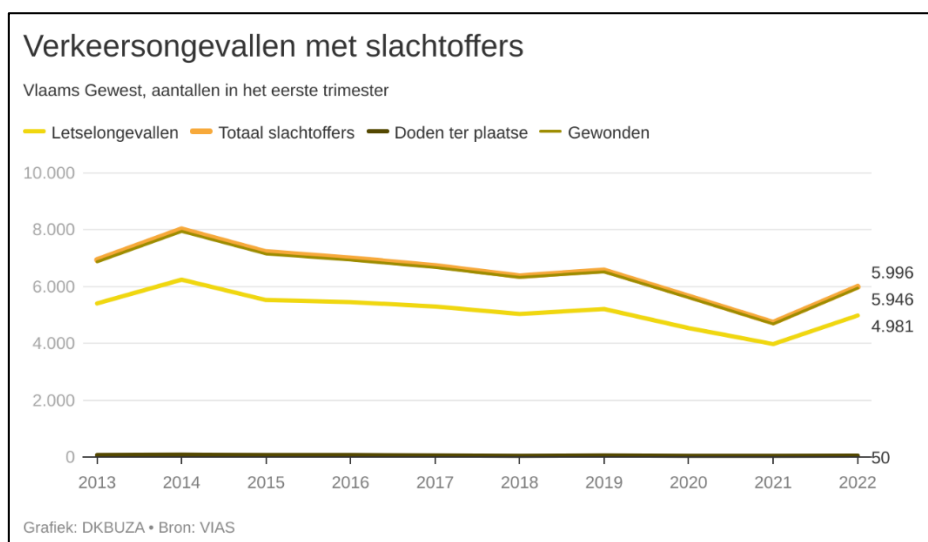
In december 2022 bedroeg het jaargemiddelde van de filezwaarte op de hoofdwegen in het Vlaamse Gewest 726 kilometeruren per werkdag. Dat wil zeggen dat er in de 12 voorafgaande maanden (januari 2022 - december 2022) elke werkdag gemiddeld 726 kilometer file was gedurende 1 uur lang.

De data zijn afkomstig van het [Vlaams Verkeerscentrum](#) en [Statistiek Vlaanderen](#).

Verkeersongevallen

Na de daling van het aantal ongevallen met slachtoffers in het eerste trimester van 2020 en 2021, stijgt dat aantal terug in 2022. Het blijft wel onder het aantal ongevallen in het eerste trimester van 2019, het jaar vóór de pandemie.

Volgens de verkeersveiligheidsbarometer van het Vlaams verkeersinstituut Vias vonden er in het eerste trimester van 2022 4.981 letselongevallen plaats. Dat is een stijging met 1.003 ongevallen (+25,20 %) ten opzichte van hetzelfde trimester in 2021. Onder andere door de maatregelen in het kader van de COVID-19-pandemie daalde het aantal letselongevallen in 2020 naar 4.541 en daarna verder in 2021 naar 3.978, wat het grote verschil tussen de cijfers van 2021 en 2022 verklaart. Ten opzichte van 2019, het jaar voor de pandemie, is het aantal ongevallen gedaald. Toen waren er in het eerste trimester 5.212 letselongevallen.

Een letselongeval is een verkeersongeval op de openbare weg met ten minste één voertuig, dat lichamelijke schade veroorzaakt voor minstens één van de betrokkenen (minstens één dode of gewonde). De cijfers worden vergeleken met de cijfers in de overeenstemmende periodes in eerdere jaren om evoluties van ongevallencijfers in kaart te brengen. De cijfers zijn afkomstig van de processen-verbaal opgesteld door de federale wegpolitie en de lokale politiezones.

Officiële jaarcijfers zijn er maar tot 2020. Toen werden er 18.653 verkeersongevallen met doden of gewonden geregistreerd in het Vlaamse Gewest. Dat was 19% minder dan in 2019 en het laagste aantal sinds 2005. De daling van het aantal verplaatsingen sinds maart 2020 door de maatregelen in het kader van de COVID-19-pandemie speelde hierbij een belangrijke rol.

Het merendeel van de ongevallen gebeurde op gemeente- of gewestwegen (93%). Slechts 7% van alle ongevallen gebeurde op autosnelwegen. Het lage aandeel van de autosnelwegen is opvallend, aangezien deze wegen goed zijn voor 40% van alle gereden kilometers.

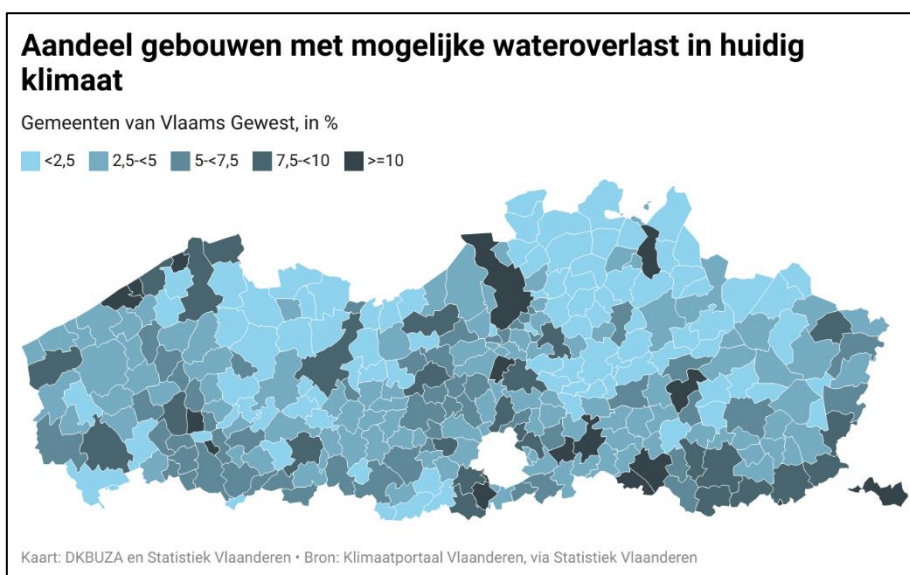
62% van alle ongevallen met doden of gewonden in België vonden in 2020 plaats in het Vlaamse Gewest. Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest was goed voor 1 op de 10 ongevallen in België. In het Waalse Gewest gebeurden 3 op de 10 van de ongevallen in België.

De data zijn afkomstig van het [Vlaams Verkeerscentrum](#) en [Statistiek Vlaanderen](#).

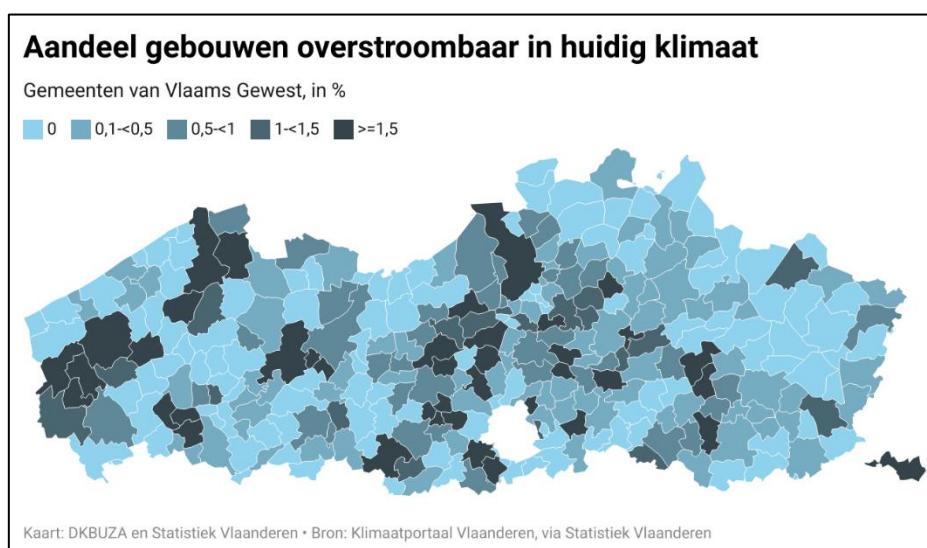
Wateroverlast en overstromingsgevaar

In het huidige klimaat is 4,5% van de gebouwen in het Vlaamse Gewest mogelijk onderhevig aan wateroverlast als gevolg van korte maar erg hevige regenval. 0,7% van de gebouwen is overstroombaar door waterlopen die buiten hun oevers treden. In het hoog-impact scenario van de klimaatverandering kan het aandeel gebouwen geconfronteerd met wateroverlast of overstroming bijna verdubbelen.

In het huidige klimaat is 4,5% van de gebouwen in het Vlaamse Gewest mogelijk onderhevig aan wateroverlast. Bij wateroverlast is de bron van het teveel aan water pluviaal, door korte maar erg hevige regenval.

De top 5 van gemeenten met het hoogste aandeel gebouwen met mogelijke wateroverlast zijn Drogenbos (28,7%), Voeren (19,7%), Oostende (19,6%), Blankenberge (18,5%) en Hoegaarden (17,3%).

In het huidige klimaat is gemiddeld 0,7% van de gebouwen in het Vlaamse Gewest overstroombaar. Bij overstromingen is de bron van het teveel aan water fluviaal, vanuit waterlopen die buiten hun oevers treden. In tegenstelling tot wateroverlast wat in nagenoeg alle gemeenten in het Vlaamse Gewest voor kan komen, is overstroming een meer lokaal gegeven bepaald door de ligging van waterlopen.

De top 5 van gemeenten met het hoogste aandeel overstroombare gebouwen zijn Sint-Martens-Latem (13,3%), Damme (11,4%), Rotselaar (7,2%), Lo-Reninge (6,0%) en Temse (5,8%).

Wanneer de klimaatverandering zich de komende decennia doorzet, kunnen bijvoorbeeld door meer extreme neerslag (in de zomer) of bij langer aanhoudende neerslag (in de winter) extra gebouwen bedreigd worden door wateroverlast of overstromingen. Uitgaande van het hoog-impact scenario kan het aandeel gebouwen geconfronteerd met wateroverlast of overstroming gemiddeld over het Vlaamse Gewest bijna verdubbelen.

De data zijn afkomstig van de [Klimaatportaal](#) en [Statistiek Vlaanderen](#).

Grondwaterstand

Vanaf midden september 2022 valt er een verschuiving op te merken naar klassen met hogere grondwaterstanden. Ten opzichte van een jaar eerder, waren er begin januari 2023 wel meer lage tot zeer lage grondwaterstanden (58%). In januari 2021 was de situatie echter minder droog. Tussen 2000 en 2021 vertoonden de freatische grondwaterlagen veel vaker een daling dan een stijging.

De freatische grondwaterstand schommelt tijdens het jaar: hoog op het einde van de winter en laag op het einde van de zomer. De [grondwaterstandindicator](#) geeft de toestand van het grondwater t.o.v. alle peilen gedurende het jaar (absolute vergelijking) en de toestand voor de tijd van het jaar (relatieve vergelijking).

Op 3/01/2023 vertoonde 27% van de meetplaatsen een lage (16%) tot zeer lage (11%) freatische grondwaterstand. 40% vertoonde een normale en 33% een hoge (21%) tot zeer hoge (12%) grondwaterstand.

Sinds de uiterst lage neerslaghoeveelheid in maart '22 en de start van het hydrologisch zomerseizoen was er een gestage evolutie naar meer lage tot zeer lage grondwaterstanden. Tot het einde van het hydrologische zomerseizoen (eind september) is een verschuiving naar klassen met lagere grondwaterstanden de normale trend. Vanaf begin oktober (start hydrologische winterseizoen) draait deze trend om en zijn het eerder klassen met hogere grondwaterstanden. Een jaar geleden, begin januari 2022, waren er veel minder lage tot zeer lage grondwaterstanden (5%) dan nu. Twee jaar geleden was de situatie dan weer wat droger met 31% lage tot zeer lage standen begin januari 2021 t.o.v. 27% dit jaar.

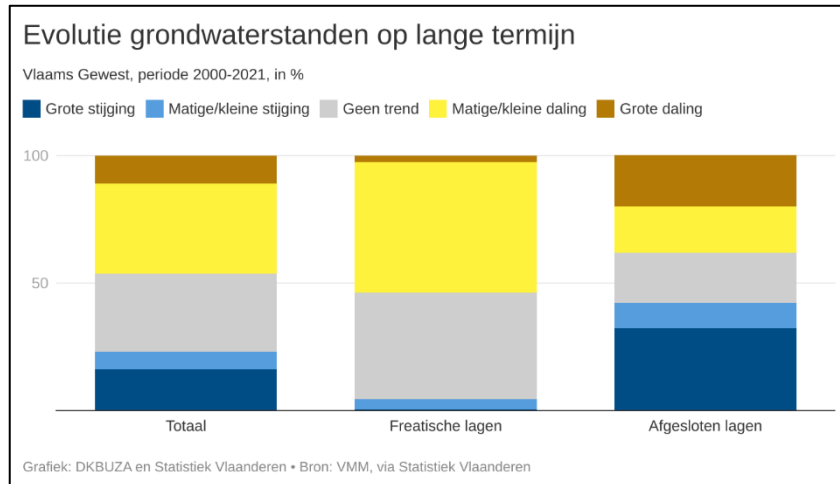
Op 3/01/2023 vertoonde 58% van de meetplaatsen een lage (33%) tot zeer lage (25%) freatische grondwaterstand voor de tijd van het jaar. 29% vertoonde een normale grondwaterstand en 10% vertoonde een hoge grondwaterstand voor de tijd van het jaar. Er was eind 2020 een situatie met veel lage tot zeer lage grondwaterstanden voor de tijd van het jaar. In de zomer van 2021 waren er overwegend hoger dan normale grondwaterstanden.

Vanaf 2022 boog de situatie om naar lager dan normale grondwaterstanden. Vanaf midden september 2022 valt er een verbetering van de situatie op te merken. Sinds oktober 2022 schommelt het rond gelijkaardige waarden. Het blijft echter een overwegend droge situatie voor de tijd van het jaar. Tegenover een jaar geleden is de situatie begin januari 2023 ook veel droger. Er zijn 58% lage tot zeer lage grondwaterstanden voor de tijd van het jaar ten opzichte van 7% begin januari 2022.

De grondwaterstandindicator geeft een beeld van de huidige grondwaterstand ten opzichte van het verleden. De meetplaatsen die gebruikt worden in het indicatorrapport zijn zo geselecteerd dat de grondwaterstand er zo min mogelijk beïnvloed wordt door waterwinning, drainage of andere menselijke ingrepen. De indicator geeft dus een beeld van de klimatologische variatie van de grondwaterstand.

Evolutie grondwaterstanden op lange termijn

Bekeken over de langere periode van 2000 tot 2021 vertoonde 46% van de meetplaatsen een daling van de grondwaterstanden. In 31% van de meetplaatsen was er geen duidelijke trend, bij 23% van de meetplaatsen werd een stijging opgetekend.

Tussen 2000 en 2021 vertoonden de freatische grondwaterlagen veel vaker een daling dan een stijging. Hoewel 2021 een erg nat jaar was, zijn de effecten van de opeenvolgende droogteperiodes in de periode 2017-2020 hier dus meer zichtbaar dan in de afgesloten lagen. De aanvulling van het grondwater gebeurt vooral in de winter, maar is ook afhankelijk van de neerslag en de hoeveelheid water die verdampt gedurende het hele jaar. De winterneerslag vertoont de recente decennia dan wel een stijging, maar dat wordt gecompenseerd door de algemene toename van de temperaturen en dus ook van de verdamping. Over de periode 2000-2021 vertoonde 54% van de meetpunten in de freatische lagen een daling, slechts 4% een stijging.

In de afgesloten waterlagen was er bij 38% van de meetpunten een daling, bij 42% een stijging. Afgesloten lagen zijn de diepere grondwaterlagen die bovenaan afgesloten zijn door een ondoorlaatbare laag. In de afgesloten waterlagen is niet het weer maar de grondwaterwinning de belangrijkste beïnvloedende factor.

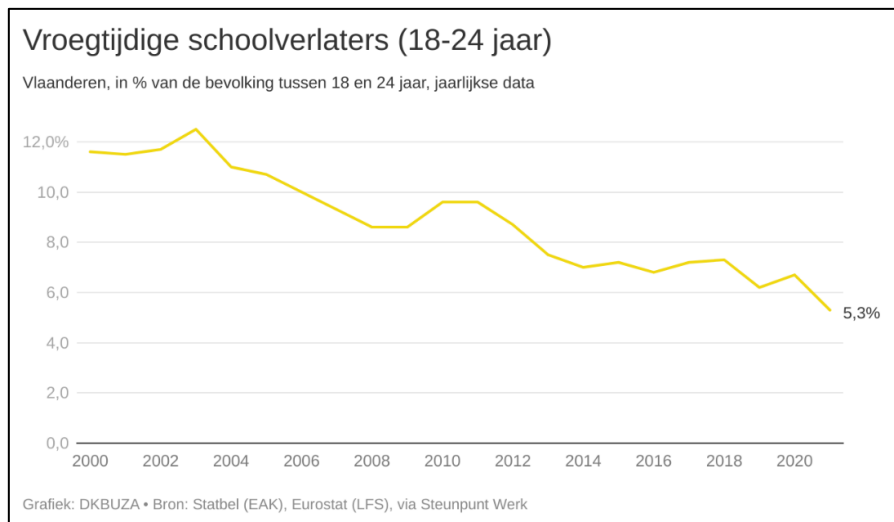
De data zijn afkomstig van het [Ondersteunend Centrum DOV](#) en [Statistiek Vlaanderen](#).

Inclusieve groei

Vroegtijdige schoolverlaters bij 18- tot 24-jarigen

Het aandeel vroegtijdige schoolverlaters bereikt in 2021 het laagste punt ooit (5,3%). Het aandeel lag bij mannen (7,0%) dubbel zo hoog als bij vrouwen (3,5%).

In 2021 daalde het aandeel vroegtijdige schoolverlaters naar het laagste punt ooit (5,3%). In 2020 was volgens de resultaten van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) nog 6,7% van de Vlaamse 18- tot 24-jarigen een vroegtijdige schoolverlater.

Het gaat om jongeren die geen kwalificatie van het niveau secundair onderwijs hebben behaald en die geen onderwijs of opleiding meer volgden in de 4 weken voor de bevraging. Het aandeel van 2020 was een stijging ten opzichte van 2019 (6,2%). In 1999 lag het aandeel vroegtijdige schoolverlaters een pak hoger (13,6%).

Het aandeel vroegtijdige schoolverlaters lag in 2021 bij mannen (7,0%) dubbel zo hoog als bij vrouwen (3,5%). Sinds 1999 daalde dat aandeel zowel bij mannen als bij vrouwen.

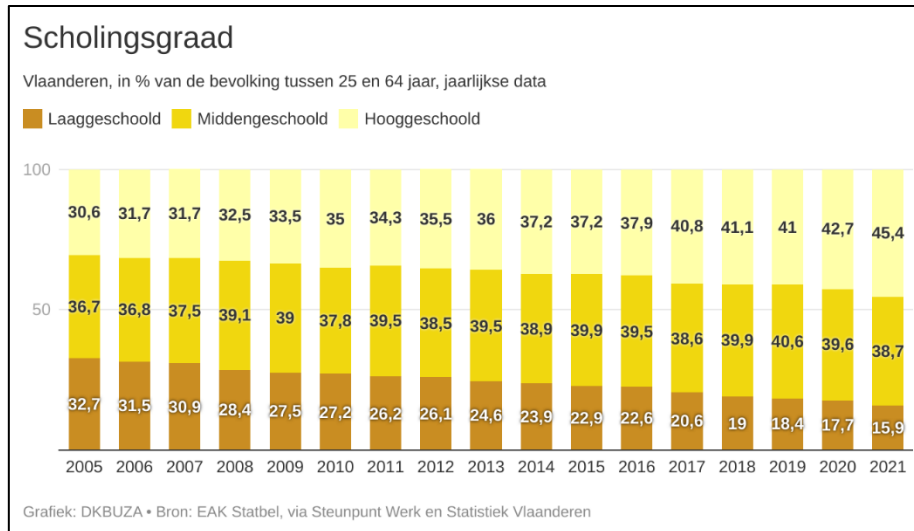
In 2021 lag het aandeel vroegtijdige schoolverlaters in het Vlaamse Gewest (5,3%) lager dan in de andere gewesten. In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest ging het om 9,1%, in het Waalse Gewest om 8,3%. In de Europese Unie (EU27) lag het aandeel vroegtijdige schoolverlaters in 2021 gemiddeld op 9,7%.

Scholingsgraad bij 25- tot 64-jarigen

In Vlaanderen neemt de scholingsgraad van de bevolking doorheen de jaren steeds toe. Bijna 85% van de Vlamingen is midden- of hooggeschoold. Vooral jongeren zijn steeds vaker hooggeschoold.

In 2021 was 15,9% van de 25- tot 64-jarigen laaggeschoold, 38,7% middengeschoold en 45,4% hooggeschoold. Laaggeschoolden zijn personen zonder een eindexamen van het secundair onderwijs. Middengeschoolden hebben het secundair onderwijs of het postsecundair niet-hoger

onderwijs met succes afgewerkt. Hooggeschoolden beschikken over een diploma hoger onderwijs.

Het aandeel laaggeschoolden daalde tussen 1999 en 2021 van 42,3% naar 15,9%. Een omgekeerde evolutie is er bij de middengespoolden en de hooggeschoolden: in vergelijking met 1999 zijn de aandelen midden- en hooggeschoolden duidelijk gestegen, respectievelijk van 32,5% naar 38,7% en van 25,2% naar 45,4%.

Vrouwen zijn gemiddeld hoger geschoold dan mannen. In 2021 was 49,9% van de vrouwen hooggeschoold tegenover 40,9% van de mannen. Daartegenover staat dat 16,7% van de mannen laaggeschoold is en 15,0% van de vrouwen.

Hoe jonger de bevolking is, hoe hoger ze geschoold is. Zowel bij de 25- tot 34-jarigen (53,5%) als bij de 35- tot 44-jarigen (49,8%) was in 2021 ongeveer de helft hooggeschoold. Bij de 45- tot 54-jarigen was dat 43,8% en bij de 55- tot 64-jarigen 35,7%. In die laatste leeftijdsgroep was 26,1% laaggeschoold. Bij de jongere leeftijdsgroepen ligt dat aandeel duidelijk lager (rond 11%).

Werkenden zijn vaker hooggeschoold, niet-beroepsactieven vaker laaggeschoold. 51,5% van de werkenden tussen 25 en 64 jaar was in 2021 hooggeschoold. Bij de personen die werkloos zijn, was 35,0% hooggeschoold. Bij de niet-beroepsactieven (mensen die niet werken en die ook niet actief op zoek zijn naar een job) was dat 22,0%.

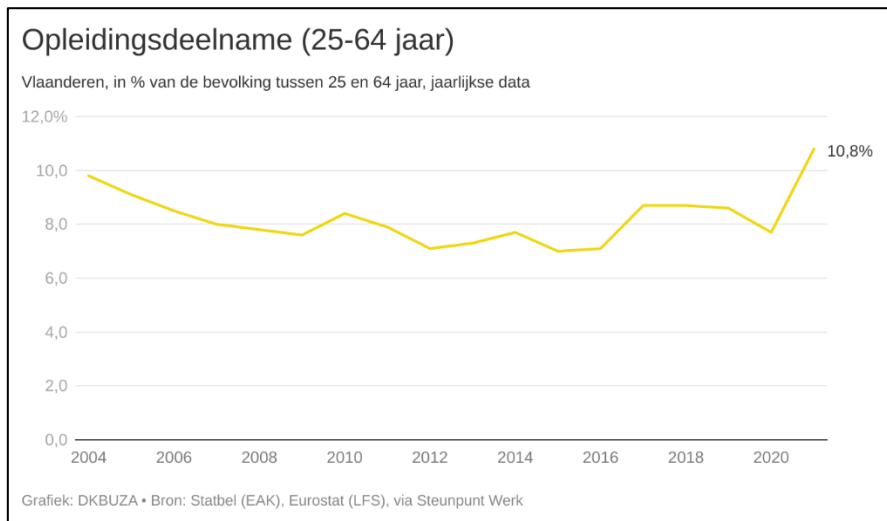
Omgekeerd was bij de werkenden 10,4% laaggeschoold. Bij de werklozen was dat 23,3% en bij de niet-beroepsactieven 37,4%.

De data zijn afkomstig van [Steunpunt Werk](#) en [Statistiek Vlaanderen](#).

Levenslang leren (opleidingsdeelname)

De deelname van de Vlaamse bevolking aan opleidingen stijgt tot bijna 11%. 25- tot 64-jarigen, hooggeschoolden en werklozen nemen vaker deel aan opleiding.

In 2021 nam 10,8% van de inwoners van het Vlaamse Gewest tussen 25 en 64 jaar deel aan een opleiding (binnen of buiten het reguliere onderwijs) tijdens de 4 weken voorafgaand aan de bevraging.

In de periode 2006-2020 schommelde de opleidingsdeelname telkens tussen 7% en 9%. Als gevraagd wordt naar het volgen van een opleiding in de afgelopen 12 maanden in plaats van de afgelopen 4 weken, ligt het aandeel een pak hoger: 20,8% in 2021.

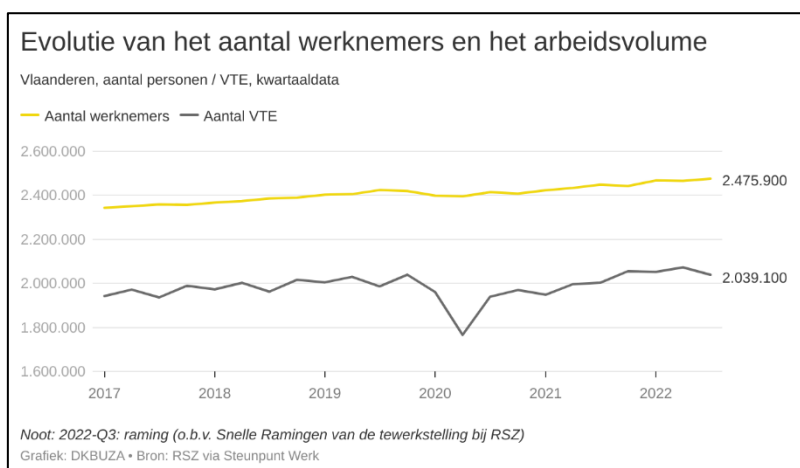
Hoe jonger ze zijn, hoe vaker mensen deelnemen aan opleidingen: 16,4% van de 25- tot 34-jarigen nam deel aan een opleiding tegenover 12,7% bij de 35- tot 44-jarigen, 8,8% bij de 45- tot 54-jarigen en 6,1% bij de 55- tot 64-jarigen. Ook naar onderwijsniveau is er een duidelijk verschil: hooggeschoolden (16,4%) participeerden veel vaker aan een opleiding dan laaggeschoolden (4,5%) en middengeschoolden (6,9%).

Ten slotte was er ook een verschil naar socio-economische positie. Werklozen (20,5%) participeerden het vaakst, meer dan de werkenden (11,2%). De groep niet-beroepsactieven (personen die niet werken en die ook niet actief op zoek zijn naar een job) volgde het minst vaak een opleiding (7,7%).

Evolutie aantal werknemers en arbeidsvolume

Vanaf het tweede kwartaal van 2021 staat de Vlaamse loontrekkende tewerkstelling boven het precoronavirus niveau. Ook de tewerkstelling in VTE stijgt eind 2021 tot net boven die van voor de crisis. In het derde kwartaal van 2022 stijgt het aantal werknemers tot 2.475.900, terwijl het aantal VTE licht afneemt tot 2.039.100.

De COVID-19-crisis, de noodzakelijke gezondheidsmaatregelen en de daarmee samenhangende economische krimp lieten zich uiteraard ook voelen op de arbeidsmarkt. Maar een scherpe daling van de loontrekkende tewerkstelling bleef in 2020 uit. Dat is onder andere te danken aan het stelsel van de tijdelijke werkloosheid, waarbij de band tussen werknemer en werkgever behouden blijft maar er geen of slechts gedeeltelijke prestaties verricht worden.

In het eerste kwartaal van 2021 bereikte de Vlaamse loontrekkende tewerkstelling voor het eerst het precoronaniveau met 2.423.114 **werknemers**. Op jaarbasis - ten opzichte van het vierde kwartaal van 2020 - kwamen er 27.666 jobs bij, een toename van +1,13%.

Ook in 2022 neemt het aantal gestaag toe. In het derde kwartaal is er sprake van 2.475.900 werknemers. Op jaarbasis - ten opzichte van het derde kwartaal van 2021 - nam de loontrekkende tewerkstelling toe met 27.426 personen (+1,1%).

De evolutie van de tewerkstelling uitgedrukt in **voltijdsequivalenten** (VTE), die ook rekening houdt met het aantal gewerkte uren, verliep grilliger. Na een diepe duik van -9,9% in het tweede kwartaal van 2020, veerde het aantal werknemers in voltijdsequivalenten in het derde kwartaal stevig op met +9,8%. Ook in het vierde kwartaal van 2020 nam het aantal voltijdsequivalenten verder toe.

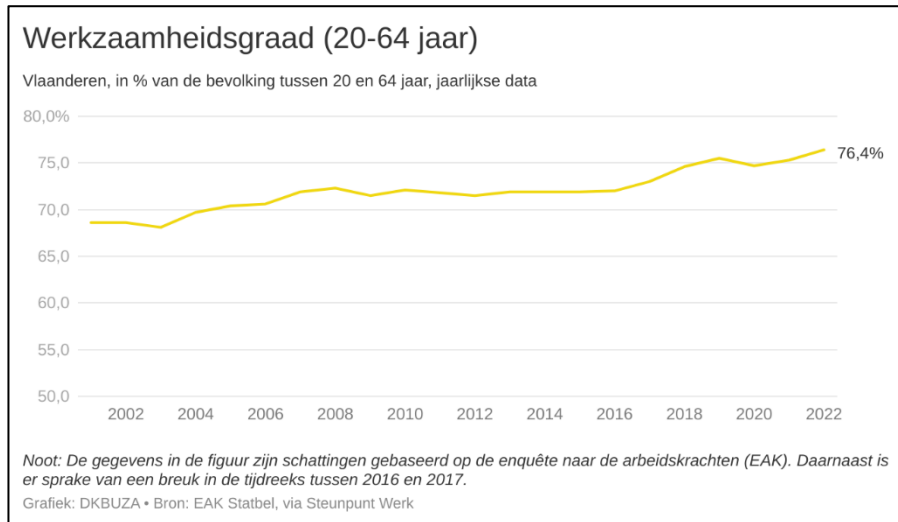
Na een lichte daling in het eerste kwartaal van 2021, zet de stijgende lijn zich verder tot en met het eerste kwartaal van 2022. Daarna neemt het aantal VTE echter opnieuw af. Tijdens het derde kwartaal van 2022 bedraagt deze 2.039.100. Op jaarbasis - ten opzichte van het derde kwartaal van 2021 - is dit wel een toename van 1,8%.

De data zijn afkomstig van: [Steunpunt Werk](#).

Werkzaamheidsgraad bij 20- tot 64-jarigen

In Vlaanderen was in 2022 meer dan 76% van de 20- tot 64-jarigen aan het werk. Dat is een stijging van +1,5% op jaarbasis.

In 2022 lag de werkzaamheidsgraad bij de bevolking van 20 tot 64 jaar in het Vlaamse Gewest op 76,4%. Dat betekent dat 76,4% van de 20- tot 64-jarigen een betaalde baan had. De werkzaamheidsgraad is toegenomen van 67,3% in 1999 tot 75,5% in 2019. In 2020 was er een lichte daling (74,7%), in 2021 herstelde die zich tot net onder het niveau van 2019. Hiermee liggen de cijfers voor Vlaanderen hoger dan het Belgisch gemiddelde (71,6%) en dan het Europees gemiddelde (74,2% in EU27).

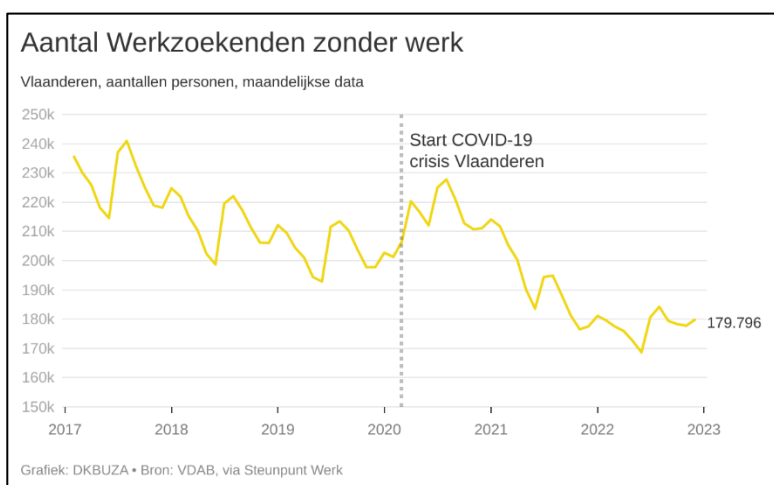
De werkzaamheidsgraad wordt uitgedrukt in een trendniveau, dat is het gemiddelde van de voorbije vier kwartalen. Het trendniveau van 2022 is dat van het derde kwartaal, dus van het vierde kwartaal 2021 tot het derde kwartaal van 2022. Het vierde kwartaal van 2022 is nog niet beschikbaar.

De data zijn afkomstig van: EAK Statbel, via [Steunpunt Werk](#)

Aantal werkzoekenden zonder werk

Het aantal werkzoekenden in Vlaanderen daalt verder en blijft ook met een lichte stijging in augustus 2022 en december 2022 een stuk lager dan vóór de pandemie.

Eind december 2021 telde Vlaanderen 177.522 werkzoekenden zonder werk. Dat is een daling met 15,9% tegenover december 2020. In het voorjaar van 2020 steeg het aantal werkzoekenden als gevolg van de coronacrisis, vanaf de 2e helft van 2020 is de trend dalend. Na een lichte stijging in december 2021 en januari 2022, neemt het aantal vanaf februari 2022 weer af tot 177.735 werkzoekenden in november 2022. Enkel in juli, augustus en december is er een korte stijging te bemerken. Het huidige aantal van 179.796 blijft wel lager dan in 2019: toen telden we in december 197.773 werkzoekenden zonder werk.

Let wel, deze cijfers gaan over werkzoekenden zonder werk en dus niet over tijdelijke werkloosheid.

Met werkzoekenden zonder werk wordt bedoeld: burgers zonder job die zich bij VDAB als werkzoekende hebben ingeschreven. Ze kunnen een verblijfplaats in of buiten Vlaanderen hebben (maar de grafiek hierboven toont enkel burgers met een verblijfplaats in Vlaanderen). VDAB wil deze burgers zo snel mogelijk aan duurzaam werk helpen en streeft dus naar een dalend aantal werkzoekenden zonder werk en een lage werkzoekendengraad.

Binnen de groep van werkzoekenden zonder werk was 76,2% in bemiddeling bij VDAB, terwijl 14% bezig was met een opleiding of voortraject. De overige 9,8% van de werkzoekenden was niet inzetbaar op lange termijn en had nood aan specifieke dienstverlening.

Het dossier van de bij VDAB ingeschreven werkzoekende wordt als basis genomen voor de telling. Het gaat om de toestand van het dossier op het einde van de maand, en dus telkens om een momentopname.

De data zijn afkomstig van: VDAB, via [Steunpunt Werk](#).

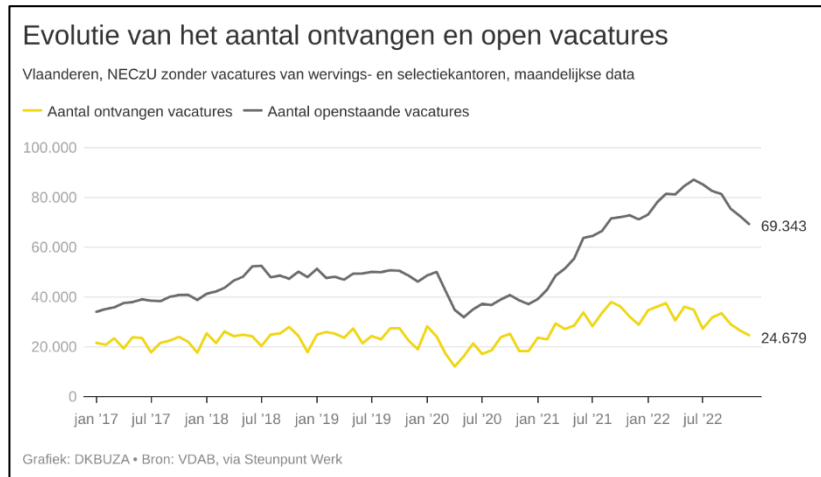
Aantal ontvangen en openstaande vacatures

De VDAB ontvangt nog steeds meer vacatures dan vóór de COVID-19-crisis. De vacatures geraken echter moeizamer ingevuld. De voorbije twaalf maanden was het opnieuw een recordaantal op vlak van ontvangen en openstaande vacatures.

In december 2022 werden 24.679 vacatures rechtstreeks aan de VDAB gemeld in het Normaal Economisch Circuit zonder Uitzendopdrachten (NECzU). De vacatures van wervings- en selectiekantoren staan hier niet bij. Op jaarbasis betekent dit een afname van -14,6%. Het aantal openstaande vacatures in december 2022 betreft 69.343. Dat is op jaarbasis een afname van 2,6%.

Het aantal ontvangen vacatures daalde sinds de piek van 37.984 in september 2021 naar 24.679 in december. Het aantal blijft niettemin hoger dan de laatste decembermaand voor de start van de COVID-19 crisis. In december 2019 waren er 18.989 ontvangen vacatures.

Het aantal openstaande vacatures stijgt bijna constant na de start van de COVID-19-crisis. Dit heeft te maken met de economische groei, waarbij sommige sectoren door de gevolgen van de pandemie rake klappen kregen. In juni 2022 bereikt het aantal een piekmoment met 87.130 openstaande vacatures t.o.v. 49.427 vacatures in juni 2019. Vanaf juli 2022 daalt de trend met in december 2022 69.343 openstaande vacatures. Het aantal vacatures dat blijft openstaan, neemt echter minder snel af dan de ontvangen vacatures. Dit betekent dat de vacatures moeilijker ingevuld geraken.

De voorbije twaalf maanden (januari 2022 – december 2022) werden 382.884 vacatures gemeld aan VDAB. Dat is 5,6% meer dan in de periode van twaalf maanden daarvoor. Nooit eerder heeft VDAB zo veel vacatures ontvangen.

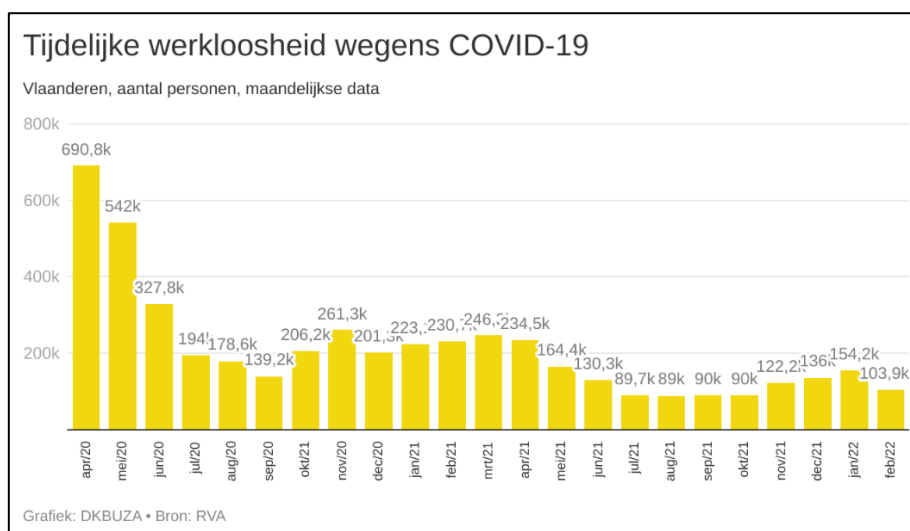
Vacatures kunnen op verschillende manieren geteld worden. Als het gaat over ontvangen vacatures (jobs) worden het aantal nieuwe jobs geteld dat in de loop van een bepaalde maand in de vacature bijgekomen is. Als het gaat over openstaande vacatures (jobs) dan worden het aantal vacatures geteld dat op het einde van de gekozen maand nog niet afgehandeld is, en dus nog open staat.

De data zijn afkomstig van: [VDAB](#), via [Steunpunt Werk](#).

Tijdelijke werkloosheid door COVID-19

Na vier maanden dat het aantal tijdelijke werklozen als gevolg van de COVID-19 crisis stabiel bleef, steeg hun aantal terug in november 2021. De vierde golf liet hier zich voelen tot januari 2022. Pas in februari 2022 daalt het aantal terug.

Zoals aangestipt, bleef een scherpe daling van de loontrekkende tewerkstelling door de pandemie in 2020 onder andere uit dankzij het stelsel van de tijdelijke werkloosheid, waarbij de band tussen werknemer en werkgever behouden blijft maar er geen of slechts gedeeltelijke prestaties verricht worden.

Na de tweede piek in november 2020 stabiliseerde het aantal tijdelijke werklozen zich in de eerste maanden van 2021 jaar. In april 2021 waren nog altijd meer dan 200.000 Vlamingen minstens 1 dag tijdelijk werkloos ten gevolge van COVID-19.

Dat aantal is blijven dalen tot juli 2021 en bleef toen een viertal maanden min of meer stabiel rond de 90.000. Dat is nog altijd hoog, maar toch een forse daling ten opzichte van de piek in april 2020. Toen waren er 691.000 Vlaamse werknemers minstens 1 dag tijdelijk werkloos door COVID-19. Van november 2021 tot januari 2022 steeg het aantal tijdelijke werklozen terug naar 154.200. Die impact van de vierde golf lijkt zich in februari te herstellen. Het aantal tijdelijke werklozen daalt terug naar 103.900 (-33%).

Nu de COVID-19-crisis langzaam is gaan liggen, ligt de focus na februari 2022 ook terug op andere oorzaken die leiden tot tijdelijke werkloosheid. Om die reden zal er geen update meer gedaan worden van deze grafiek. De [globale cijfers over tijdelijke werkloosheid](#) door overmacht en economische redenen kunnen wel geraadpleegd worden.

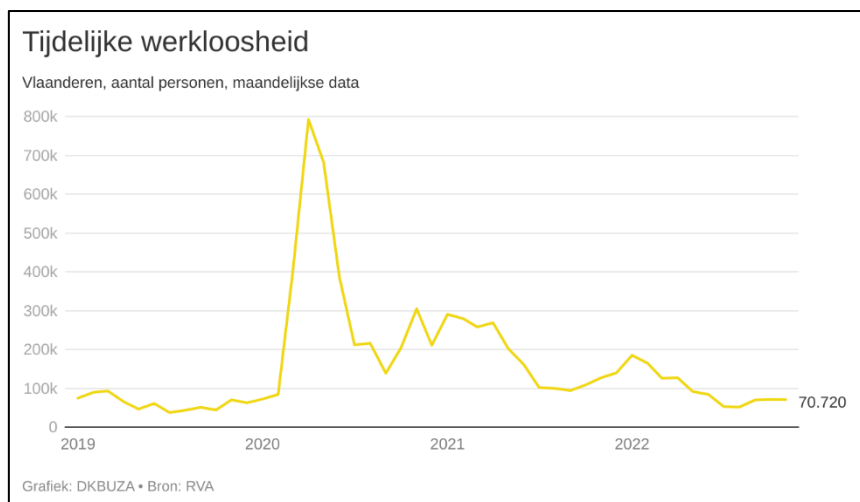
De data zijn afkomstig van: [RVA](#), via [Steunpunt Werk](#).

Tijdelijke werkloosheid (globale cijfers)

Na een korte stijging van het aantal tijdelijke werklozen tussen oktober 2021 en januari 2022, neemt het aantal af tot en met de zomer van 2022. Vanaf september 2022 zal het aantal voor het eerst weer toenemen. In november zijn er 70.720 tijdelijke werklozen.

Na de piek van 792.089 tijdelijke werklozen in april 2020, mede als gevolg van corona, neemt het aantal volgens de algemene cijfers vanaf mei 2020 weer sterk af. Vanaf oktober 2020 zijn er vervolgens terug meer tijdelijke werklozen, maar het aantal is nooit meer hoger dan 304.532.

In september 2022 neemt het aantal tijdelijke werklozen voor het eerst weer toe, na een continue afname tussen februari en augustus 2022. In november 2022 stagneert het aantal op 70.720 tijdelijke werklozen. Dat is vergelijkbaar met het aantal tijdelijke werklozen in november 2019 (70.298).

Het verminderde aantal tijdelijke werklozen omwille van overmacht (bv. door corona) draagt bij tot deze sterke daling in de algemene cijfers. In november 2020 waren er bijvoorbeeld 287.651 Vlamingen tijdelijk werkloos als gevolg van dit motief. In november 2022 waren dat er nog maar 1.225.

Daartegenover is er een andere evolutie te zien bij het aantal Vlamingen dat tijdelijk werkloos is om economische redenen. In november 2022 bedraagt het aantal 51.477 tijdelijke werklozen, terwijl dit twee jaar eerder in dezelfde periode slechts 1.663 individuen waren. In april 2020 valt er een sterke daling van het aantal op te merken. Vanaf juli 2022 neemt deze, o.a. door de impact van de energiecrisis, opnieuw sterk toe.

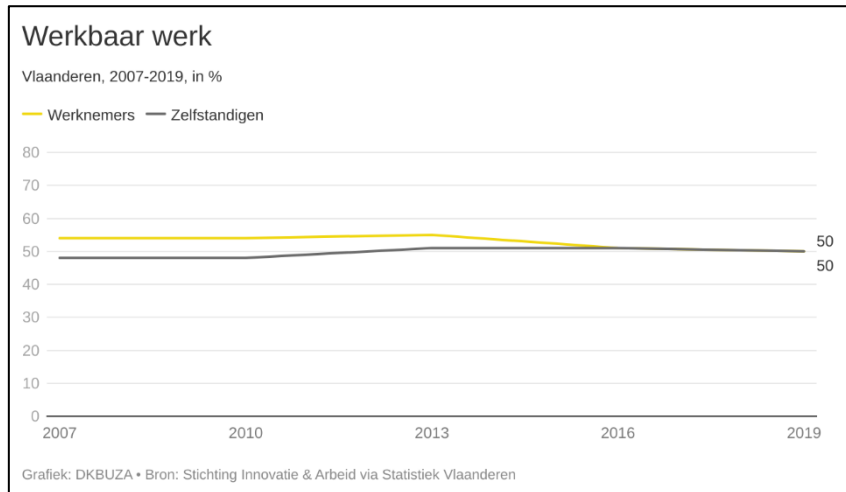
Met tijdelijke werklozen wordt bedoeld: werknemers van wie de arbeidsovereenkomst geheel of gedeeltelijk tijdelijk is geschorst omwille van diverse redenen. Om dit in perspectief te plaatsen: de afgelopen jaren waren er op maandbasis gemiddeld 65.000 werknemers tijdelijk werkloos omwille van economische redenen, slecht weer, overmacht of een andere reden die toegang geeft tot het systeem van tijdelijke werkloosheid.

De data zijn afkomstig van: [RVA](#).

Werkbaar werk

50% van de werknemers en zelfstandigen heeft werkbaar werk. Dat aandeel is sinds 2013 voor werknemers licht gestegen, voor zelfstandigen is het stabiel gebleven.

De werkbaarheidsgraad bij werknemers en zelfstandigen lag in 2019 in Vlaanderen op 50%. Met andere woorden signaleert de helft van Vlaamse werknemers en zelfstandigen geen knelpunten op het vlak van psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden en de balans tussen werk en privéleven.

De werkbaarheidsgraad van werknemers en zelfstandigen kent doorheen de jaren een vergelijkbaar verloop. Het aantal voor werknemers steeg in 2013 licht tot 55%, waarna het in 2016 en 2019 zou afnemen met 1% en 5%. Ook de werkbaarheidsgraad van zelfstandigen neemt in 2013 licht toe met 51%. In 2016 en 2019 blijft deze echter eerder stabiel.

Zowel werknemers als zelfstandigen geven aan dat psychische vermoeidheid of werkstress het grootste knelpunt is. In tegenstelling tot het aandeel zelfstandigen, ervaren minder werknemers dit als een probleem tussen 2004 en 2019. Voor zelfstandigen blijft het aandeel in 2019 hetzelfde als in 2007.

Vrouwelijke werknemers geven aan minder werkbare jobs te hebben dan hun mannelijke collega's. Tegenover 2019 ligt de werkbaarheidsgraad daarbij ook lager in vergelijking met 2004. De daling van de werkbaarheidsgraad bij mannen is doorheen de jaren ongeveer dezelfde gebleven. Voor zelfstandigen is dit verschil tussen mannen en vrouwen minder zichtbaar.

Naast gender valt er ook een verschil op te merken op vlak van leeftijd. Terwijl werknemers die jonger waren dan 30 jaar in 2019 de hoogste werkbaarheidsgraad kenden, ervoeren 30- tot 39-jarigen de laagste. Bij zelfstandigen kennen 55-plussers de hoogste werkbaarheidsgraad. De 30- tot 39-jarige zelfstandigen kennen daarentegen de laagste.

Wat onderwijsniveau betreft, geeft 51% van de hoogopgeleide werknemers in 2019 aan meer werkbare jobs te hebben tegenover 44% van de laaggeschoolde werknemers. Bij beide groepen lag de werkbaarheidsgraad in 2019 lager dan of op hetzelfde niveau als in 2004. Ook voor zelfstandigen is dit verschil duidelijk zichtbaar.

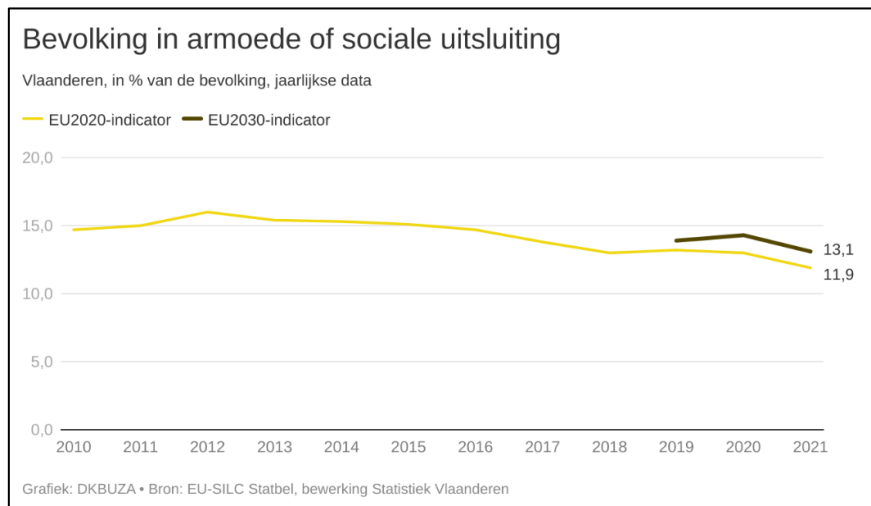
De data zijn afkomstig van [Stichting Innovatie & Arbeid](#), via [Statistiek Vlaanderen](#).

Bevolking in armoede of sociale uitsluiting

13% van de inwoners van het Vlaamse Gewest leven in armoede of sociale uitsluiting. Dat zijn ongeveer 860.000 personen. Dat aandeel daalt de laatste jaren. De grootste groep zijn de werklozen (52%) en niet-actieven (32%).

Volgens de EU-SILC-enquête van 2021 leefde 13% van de inwoners van het Vlaamse Gewest in armoede of sociale uitsluiting. Dat komt overeen met ongeveer 860.000 personen.

Het gaat om personen die voldoen aan de criteria van de samengestelde armoede-indicator van de Europa 2030-strategie. Dat zijn personen die leven in een huishouden met een inkomen onder de armoededrempel, die leven in een huishouden met ernstige materiële en sociale deprivatie en/of die jonger zijn dan 64 jaar en leven in een huishouden met zeer lage werkintensiteit.

Bovenstaande samengestelde indicator wijkt beperkt af van de indicator die vroeger werd gebruikt in het kader van de opvolging van de Europa 2020-strategie. De EU-SILC-enquête werd in 2019 ingrijpend vernieuwd. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren. Wel kan gesteld worden dat het aandeel personen in armoede of sociale uitsluiting berekend volgens de EU2020-indicator in de meest recente jaren lager ligt dan in de periode 2004-2006.

Naar socio-economische positie is het hoogste aandeel in armoede of sociale uitsluiting te vinden bij werklozen (52%) en niet-actieven (zonder gepensioneerden) (32%). Het aandeel lag in 2021 ook veel hoger bij huurders (31%) dan bij eigenaars (8%). Het aandeel in armoede of sociale uitsluiting neemt af naarmate het opleidingsniveau stijgt: bij hooggeschoolden ging het in 2021 om 6%, bij laaggeschoolden om 26%. Ten slotte varieert het aandeel in armoede of sociale uitsluiting ook naar geboorteland. Personen geboren in België kennen het laagste aandeel (12%), personen geboren buiten de Europese Unie het hoogste aandeel (27%).

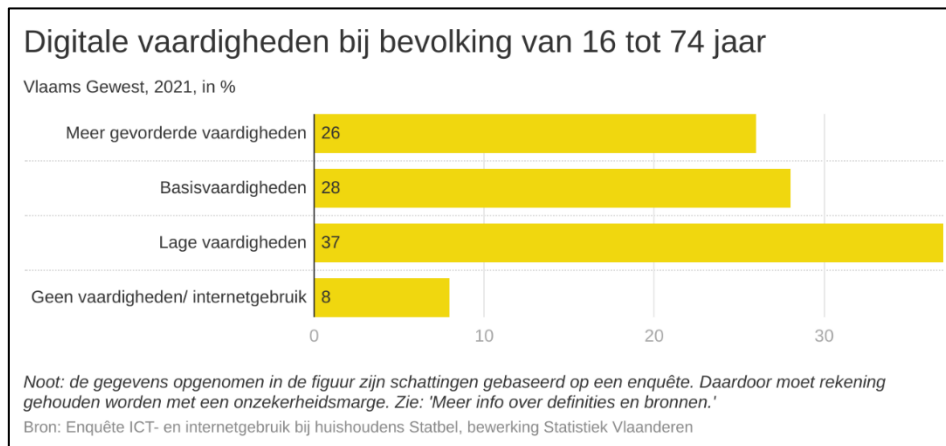
Specifiek bij kinderen onder de 18 jaar is er in 2021 bij 8% een verhoogd risico op armoede te bemerken. 10% van de kinderen leeft in een gezin waarvan de referentiepersoon aangeeft dat het moeilijk tot zeer moeilijk is om financieel rond te komen. Hoewel beide cijfers sinds 2019 zijn gedaald, valt deze afname te verwaarlozen. Het aantal minderjarigen in ernstige materiële en sociale deprivatie is daarentegen wel licht toegenomen. Deze bedraagt in 2021 6%. Meer informatie over armoede-indicatoren op kindniveau is terug te vinden bij het [Agentschap Opgroeien](#).

De data zijn afkomstig van Statbel, via [Statistiek Vlaanderen](#).

Digitale vaardigheden bij burgers

Iets meer dan de helft van de Vlamingen van 16 tot 74 jaar beschikte minstens over digitale basisvaardigheden. De digitale vaardigheden nemen af met de leeftijd en toe met de scholingsgraad en het inkomen.

In 2021 had 54% van de inwoners van het Vlaamse Gewest van 16 tot 74 jaar minstens digitale basisvaardigheden. Dat betekent dat die personen beschikken over de nodige basisvaardigheden op vlak van het opzoeken en controleren van online informatie, het online communiceren, het gebruiken van software, het beheren van persoonlijke gegevens op het internet en het oplossen van problemen of het omgaan met computers of elektronische apparaten. 26% van de bevolking had meer gevorderde vaardigheden op al deze aspecten.

Daartegenover staat dat 46% van de bevolking van 16 tot 74 jaar de nodige digitale basisvaardigheden mist: 37% heeft lage digitale vaardigheden en 8% heeft geen digitale vaardigheden of heeft geen internet gebruikt in de voorbije 3 maanden.

Ongeveer 9 op de 10 Vlamingen beschikten in 2021 over basisvaardigheden of meer gevorderde vaardigheden op vlak van informatie en datageletterdheid (87%), communicatie (93%) of probleemoplossing (89%). Voor informatie en communicatie had minstens 75% meer gevorderde vaardigheden, voor probleemoplossing was dat 59%.

Op vlak van het omgaan met software en het beheren van de persoonlijke online informatie hebben heel wat minder personen minstens basisvaardigheden (respectievelijk 68% en 65%).

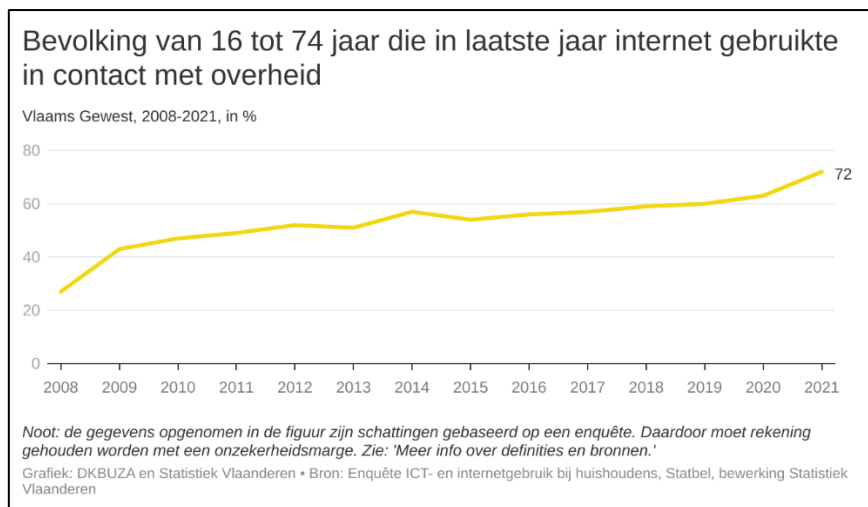
De digitale vaardigheden nemen af met de leeftijd en toe met de scholingsgraad en het inkomen. Naar geslacht en geboorteland zijn er kleinere verschillen. Bij de 55- tot 74-jarigen had in 2021 64% geen digitale basisvaardigheden, bij de laaggeschoolden was dat 75% en bij de mensen met een inkomen onder de 1.499 euro 69%.

De data zijn afkomstig van [Statistiek Vlaanderen](#).

Digitale overheid

In 2021 steeg het aandeel Vlamingen dat de overheid via internet contacteert fors. Ze contacteren de overheid vooral om informatie op te vragen. 90% van de hooggeschoolden contacteerden de overheid via internet, tegenover 42% van de laaggeschoolden.

In 2021 gaf 72% van de inwoners van het Vlaamse Gewest tussen 16 en 74 jaar aan dat zij tijdens het voorgaande jaar via internet contact legden met de overheid. Doorheen de tijd nam dat aandeel toe. In 2008 had iets meer dan een kwart het internet gebruikt om contact te nemen met de overheid, in 2009 ging het om 43%. Dat percentage steeg verder over 60% in 2019 tot 72% in 2021.

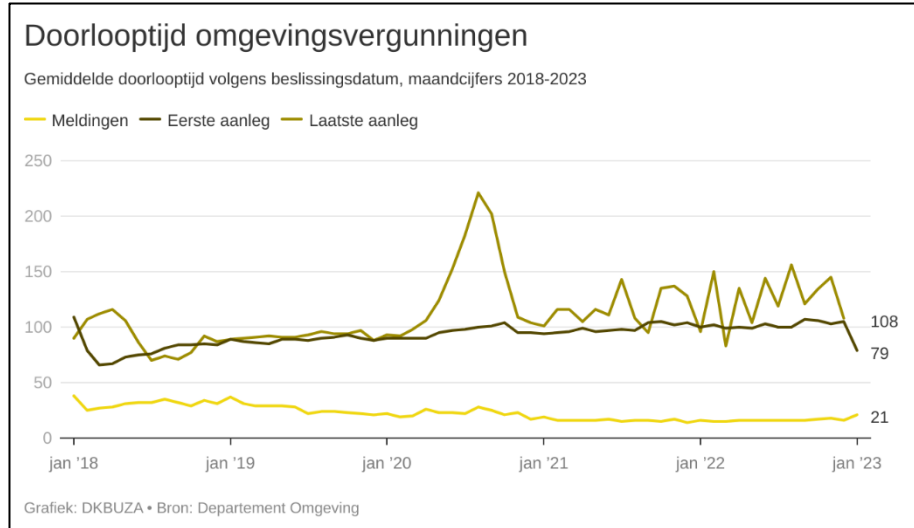
In contact met de overheid gebruikt men het internet vooral om informatie op te vragen. In 2021 was dat geval bij 6 op de 10 inwoners. Daarnaast gebruikte iets meer dan 5 op de 10 het internet om formulieren naar de overheid te sturen en om documenten te downloaden. Er is sprake van een eerder geleidelijke toename tot 2020 en een sterke stijging in 2021, zowel in het aantal burgers dat internet gebruikte in contact met de overheid als voor alle drie de bevroegde redenen van contact (informatie, formulieren, documenten).

Er zijn uitgesproken verschillen in het gebruik van het internet bij contacten met de overheid naargelang het opleidingsniveau. Zo lag het aandeel in 2021 bij hooggeschoolden op 90%, bij laaggeschoolden was dat 42%. Daarnaast maken 25- tot 54-jarigen het vaakst gebruik van het internet in hun contact met de overheid. In 2021 ging het om 82% van de 25- tot 54-jarigen tegenover 57% van de 55-plussers.

Doorlooptijd omgevingsvergunningen

In 2020 en 2021 werd een recordaantal omgevingsvergunningen en meldingen in het Omgevingsloket geregistreerd. Sinds 2018 is het gebruik van het e-loket verplicht, waardoor de overheden die piek ondanks de lockdown goed konden verwerken. In 2022 blijft het aantal nog steeds hoog.

Tijdens de coronajaren 2020 en 2021 werd een recordaantal omgevingsvergunningen en meldingen in het Omgevingsloket geregistreerd. In 2020 gaat het om 69.300 toegekende vergunningen, in 2021 om 77.200 vergunningen. In 2022 neemt het aantal toegekende vergunningen langzaam af. Het bedraagt 65.650 vergunningen, wat nog steeds een groot aantal is. Het aantal meldingen blijft wel op hetzelfde niveau.

Dat mensen meer thuis waren in die periode heeft eigenaars ertoe aangezet om in of rondom de woning werken uit te voeren waarvoor een vergunning nodig was. Dat verklaart mede het hoge aantal vergunningen in 2020 en 2021. Sinds 2018 moeten omgevingsvergunningen via het Omgevingsloket volledig digitaal ingediend worden. Die digitalisering zorgde er tijdens de lockdowns met verplicht telewerk voor dat de overheid de vergunningsaanvragen kon blijven behandelen.

De gemeenten nemen over 95% van de aanvragen een beslissing. Het merendeel van de aanvragen zijn immers voor woningen, waarvoor gemeenten bevoegd zijn. De Vlaamse overheid beslist over 1 procent van de aanvragen, de provincie over 4 procent.

Gemiddeld wordt na ca. 88 dagen een beslissing genomen in eerste aanleg. De doorlooptijd verschilt naargelang van de overheid die bevoegd is (en van de mate van complexiteit van de aanvraag). Gemeenten beslissen gemiddeld na ca. 79 dagen. Ze hebben meer aanvragen waarvoor geen openbaar onderzoek nodig is, waardoor de procedures sneller kunnen. De provincies en het Vlaams Gewest beslissen gemiddeld na ca. 132 dagen, gezien de dossiers veelal complexer zijn en een openbaar onderzoek vereisen.

De piek in de doorlooptijd van beroepen in 2020 is het gevolg van een aantal tijdelijke maatregelen in het kader van de Covid-19-pandemie. Voor alle lopende of ingediende dossiers in de periode maart-april werden de openbare onderzoeken opgeschort of uitgesteld en de beslissingstermijnen verlengd. Ook de periode waarbinnen beroep kon worden ingesteld, werd verlengd.

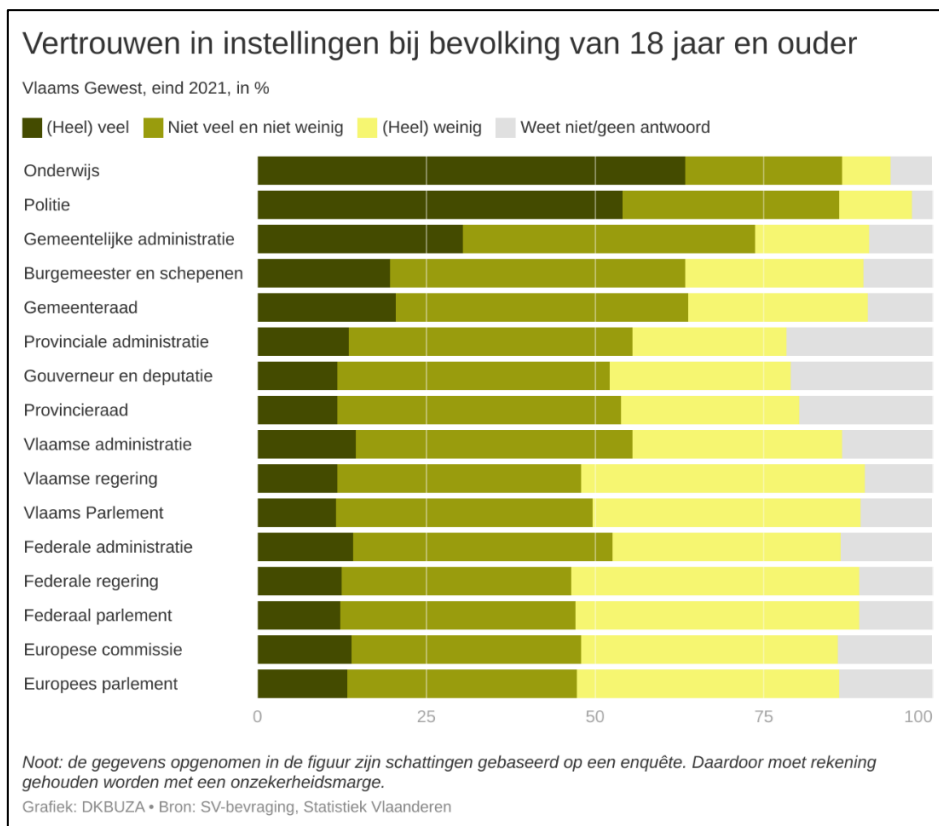
Het hogere aantal vergunningen in 2020 en 2021 toont dat het begin van de coronacrisis met een volledige lockdown gedurende een langere periode, geen invloed gehad heeft op de werking van de verschillende overheden. Dankzij de digitalisering en de flexibiliteit van o.a. gemeenten is het hoge aantal vergunningsaanvragen goed verwerkt kunnen worden.

De data zijn afkomstig uit de [omgevingsloketrapportering](#) van het [Departement Omgeving](#).

Vertrouwen in de overheid

Hoe dichter het bestuur bij de burger staat, hoe meer die burger zijn overheid vertrouwt. De administratieve diensten krijgen iets meer vertrouwen dan de besluitvormingsorganen. Het meeste vertrouwen heeft de Vlaming in onderwijs en politie.

Gevraagd naar het vertrouwen in verschillende instellingen binnen en buiten de overheid, gaven de inwoners van het Vlaamse Gewest eind 2021 aan het meeste vertrouwen te hebben in het onderwijs en de politie. Respectievelijk 63% en 54% van de volwassen bevolking had (heel) veel vertrouwen in deze instellingen.

Bij de politieke instellingen scoren de gemeentelijke instellingen over het algemeen beter dan de instellingen op Vlaams, federaal en Europees niveau. Uitzondering is de Europese Commissie, die hoger scoort dan de Vlaamse en de federale regering. Binnen de Vlaamse overheid scoort de administratie iets beter dan de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement. 15% van de volwassenen geeft aan (heel) veel vertrouwen te hebben in de administratie, tegenover 12% voor regering en parlement.

Ook uit andere bevestigingen blijkt dat het vertrouwen in de overheid stijgt met de nabijheid van het bestuur. In het voorjaar 2022 gaf 23% van de volwassen inwoners van het Vlaamse Gewest aan veel of heel veel vertrouwen te hebben in de lokale overheid. Het vertrouwen in de overige (hogere) bestuursniveaus is merkbaar lager: 16% bij de Europese overheid, 13% bij de Vlaamse en provinciale overheid en 11% bij de federale overheid. Hoewel de onderlinge verhoudingen min of meer stabiel blijven t.o.v. een jaar geleden, nam het aandeel met (heel) veel vertrouwen in de lokale, provinciale en federale overheid af.

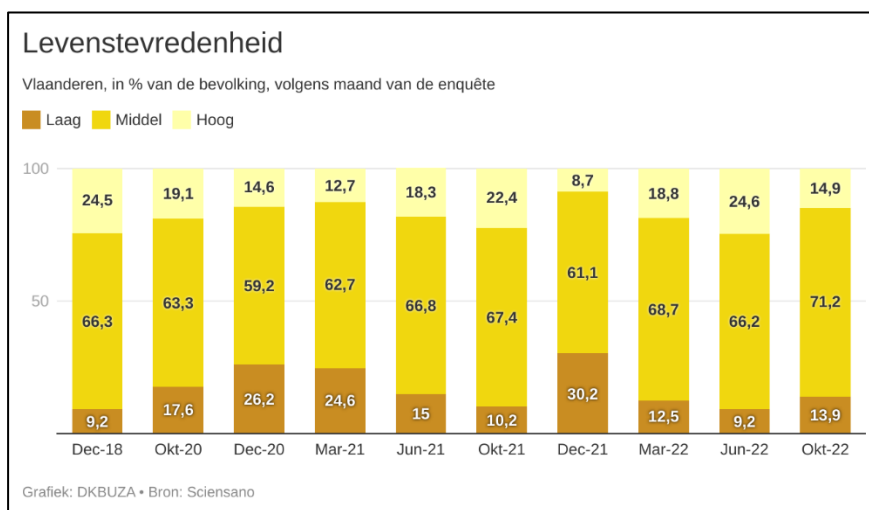
De Data zijn afkomstig van Statistiek Vlaanderen voor [overheidsinstellingen](#) en voor [overheid algemeen](#).

Gezonde groei

Levenstevredenheid

Na een toenemende levenstevredenheid in de zomer en het najaar van 2021, liet de impact van de vierde golf zich sterk voelen. De levenstevredenheid in Vlaanderen daalde fors naar het laagste peil sinds de start van de pandemie. In het voorjaar 2022 veert die tevredenheid weer op naar het peil van de maanden vóór de vierde golf. Vanaf oktober 2022 neemt het aantal Vlamingen met een hoge levenstevredenheid echter opnieuw af.

Een relatief stabiele groep in de samenleving geeft aan middelmatig tevreden te zijn met zijn leven (>60%). Vooral het percentage volwassenen dat aangeeft in hoge of lage mate tevreden te zijn met zijn leven, reflecteert de impact van de COVID-19 pandemie.

In december 2020 kende de ontevredenheid een eerste piek met 26,2% van de volwassenen die 'laag' scoorden. Sindsdien daalde de ontevredenheid tot 10,2% en steeg de tevredenheid tot 22,4% in oktober 2021. Toen bereikte de levenstevredenheid bijna terug het peil van voor de pandemie (referentiejaar 2018: 24,5% hoog, 66,3% middel en 9,2% laag).

De impact van de vierde golf liet zich echter meteen voelen in de bevraging van december 2021. Het aantal volwassenen dat een lage tevredenheid aangeeft, steeg naar 30,2%. Dat is het hoogste peil sinds de start van de pandemie. Het aantal volwassenen dat een hoge tevredenheid aangeeft, daalt tot het laagste peil sinds de start van de pandemie (8,7%).

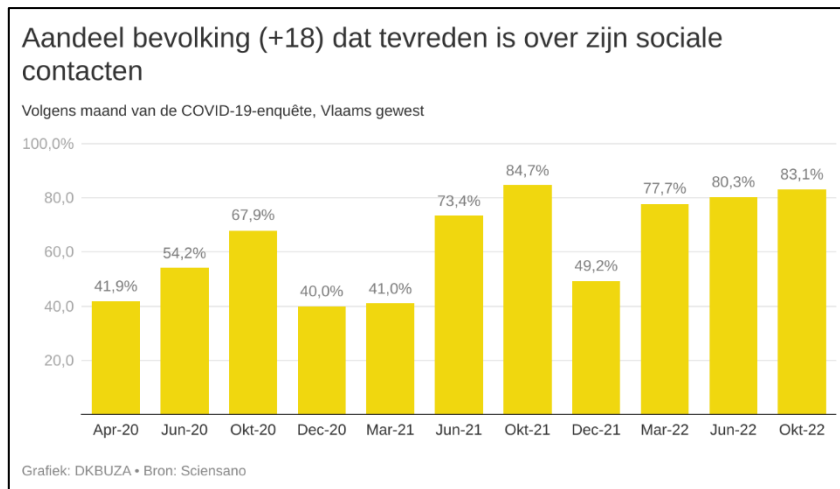
Maar ook het herstel naar aanleiding van de versoepelingen laat zich meteen voelen. De ontevredenheid daalt in juni 2022 meteen terug naar 9,2%, de hoge tevredenheid stijgt terug naar 24,6%. Dat is vergelijkbaar met de gevoelens van tevredenheid in december 2018. De groep die zich middelmatig tevreden noemt, wordt wel iets kleiner: hij krimpt naar 66,2%.

Vanaf oktober 2022 stijgt de ontevredenheid naar 13,9%, terwijl de tevredenheid daalt met bijna 10% ten opzichte van het meetmoment in juni 2022. Dit maakt dat de groep met het aantal Vlamingen dat een middelmatige tevredenheid aangeeft, licht stijgt naar 71,2%.

Tevredenheid met sociale contacten

Waar de tevredenheid met de sociale contacten in stijgende lijn ging in juni en oktober 2021, lieten de maatregelen naar aanleiding van de vierde golf zich in december meteen voelen. De tevredenheid daalde met 35% t.o.v. vorige meting. Na de vierde golf herstelt die tevredenheid zich (+28,5%) tot boven het niveau van juni 2021. Ook in juni en oktober zet deze stijgende trend zich voort.

Na de daling naar aanleiding van de vierde golf in december 2021 herstelt de tevredenheid van de Vlaming met zijn sociale contacten zich grotendeels in maart 2022. In oktober 2022 geeft 83,1% van de Vlaamse bevolking aan hier tevreden mee te zijn. Dat is het op één na hoogste aantal sinds de start van de pandemie.

De COVID-19-gezondheidsenquête van december 2021 had een forse daling aangegeven van het aantal volwassenen dat tevreden was met zijn sociale contacten. Minder dan de helft (49,2%) was hier toen tevreden mee, een daling met 35,5% t.o.v. de meting in oktober 2021. Toen gaf de enquête nog aan dat 84,7% van de bevolking van 18 jaar en ouder tevreden was over zijn sociale contacten. Dat is vergelijkbaar met het aantal een jaar later (83,1%).

Het percentage dat ontevreden is over zijn sociale contacten blijft trouwens gedurende de hele coronacrisis hoger dan in “normale tijden”. In de algemene gezondheidsenquête van 2018 gaf immers 91% van de bevolking van 18 jaar en ouder aan tevreden te zijn over zijn sociale contacten.

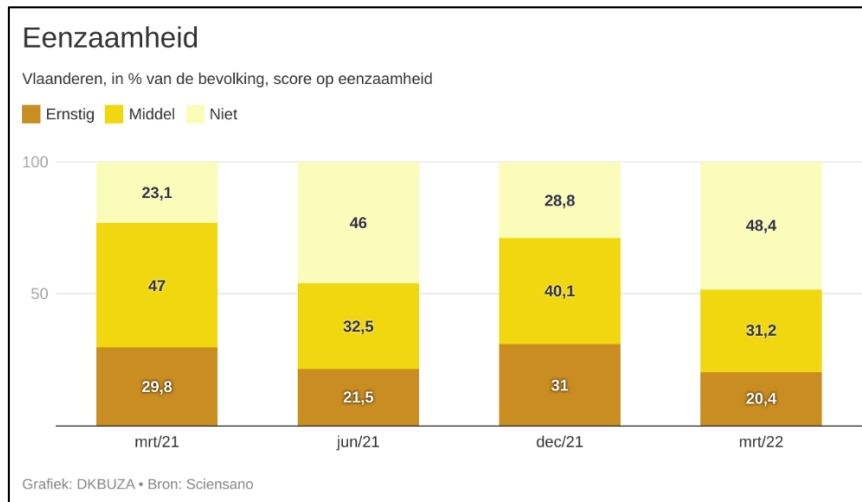
Deze indicator is gebaseerd op de vraag: “Hoe vond u uw sociale contacten in de afgelopen 2 weken? (Zeer bevredigend / Vrij bevredigend / Vrij onbevredigend / Zeer onbevredigend)”. Mensen die “zeer bevredigend” of “vrij bevredigend” antwoorden, worden beschouwd als tevreden over hun sociale contacten.

De data zijn afkomstig van: [Sciensano](#).

Eenzaamheid

Na de meting in maart 2021 daalden de gevoelens van eenzaamheid bij de Vlaamse bevolking naar de zomer toe. De vierde golf wakkerde die gevoelens weer aan. 31% van de volwassenen kende ernstige gevoelens van eenzaamheid. In maart 2022 kantelt dat weer. Bijna de helft van de Vlamingen (48,4%) kent geen gevoel van eenzaamheid (meer).

In maart 2021 bevroeg de COVID-19-gezondheidsenquête een eerste maal de gevoelens van eenzaamheid in de Vlaamse samenleving. Bijna 30% van de volwassenen gaf toen aan ernstig te kampen met dergelijke gevoelens. 47% van de bevolking gaf de score 'middel' als antwoord, 23,1% gaf aan geen gevoelens van eenzaamheid te kennen.

Bij de tweede bevraging in de zomer bleken de gevoelens van eenzaamheid over heel de lijn afgenomen te zijn. De grootste groep (46%) voelde geen eenzaamheid (meer). 21,5% van de bevolking kende niettemin wel nog ernstige gevoelens van eenzaamheid.

Bij de vierde golf kantelden de verhoudingen weer. 31% van de Vlaamse bevolking kampte met ernstige gevoelens van eenzaamheid. Het aantal volwassenen dat aangaf zich niet eenzaam te voelen, daalde toen van 46 naar 28,8%.

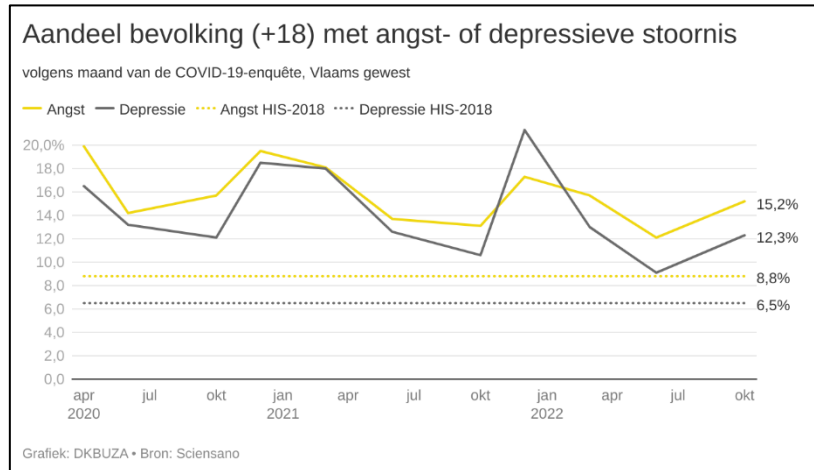
Maar in maart 2022 liggen de verhoudingen over heel de lijn weer positiever. 48,4% van de Vlamingen kent geen gevoelens van eenzaamheid (meer). De groep die middelmatige of ernstige eenzaamheid kent, daalt naar resp. 31,2 en 20,4%.

De data zijn afkomstig van: [Sciensano](#).

Angst en depressie

Bij de vierde golf in december 2021 zagen we een forse stijging in het aandeel van de bevolking met een angst- of depressieve stoornis. Het aantal zal in maart en juni terug afnemen, waarna het vanaf oktober opnieuw licht zal stijgen.

De eerste COVID-19-gezondheidsenquête (begin april 2020) wees op een verhoogd aantal angststoornissen (19,9 %) en depressieve stoornissen (16,5 %) bij de volwassen Vlaming (18 jaar en ouder) in vergelijking met de cijfers uit 2018 (respectievelijk 8,8% en 6,5%).

In de daaropvolgende COVID-19-gezondheidsenquêtes zien we dat het aantal mensen dat kampt met angst en depressie mee evolueert met de geldende coronamaatregelen. Bij versoepelingen daalt het aantal mensen, bij verstrenging neemt het aantal toe.

Bij de enquête in oktober 2021 was het aantal angst- en depressieve stoornissen voor de derde meting op rij gedaald t.o.v. de piek in december 2020, tot respectievelijk 13,1% en 10,6%. Dit bleef wel nog steeds hoger dan het pre-corona niveau.

Bij de vierde golf in november-december 2021 zagen we dat het aantal mensen dat kampt met een depressie, het hoogste peil bereikt sinds de start van de pandemie (21,3%). Ook het aantal angststoornissen stijgt opnieuw t.o.v. de meting in oktober, naar 17,3%.

Onder invloed van de versoepelingen geeft de enquête vanaf maart 2022 opnieuw een daling aan. Het aantal mensen met angstgevoelens daalt in juni 2022 naar 12,1%, het aantal depressies daalt naar 9,1%. Hiermee dalen de cijfers tot op het niveau van vóór de vierde golf (oktober 2021). Vanaf oktober 2022 zal het aantal mensen met angst- en depressieve gevoelens echter opnieuw licht stijgen.

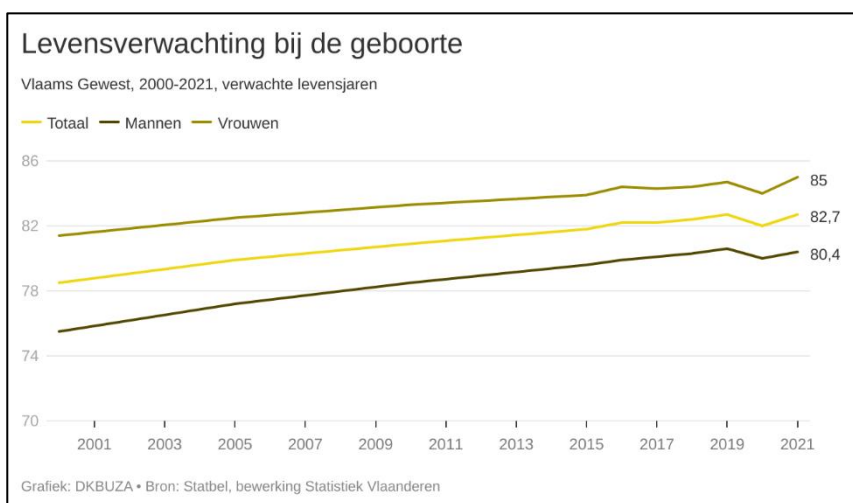
Bij de COVID-19-gezondheidsenquêtes werden de GAD-7 (Generalized Anxiety Disorder) en PHQ-9 (Patient Health Questionnaire) gebruikt om de prevalentie van gegeneraliseerde angststoornissen en depressieve stoornissen na te gaan.

De data zijn afkomstig van: [Sciensano](#).

Levensverwachting

In 2020 daalt de levensverwachting voor het eerst in 20 jaar. Dat hangt samen met het hoge aantal overlijdens tijdens de COVID-19-pandemie. Met 82,7 jaar is de levensverwachting in 2021 het hoogst in het Vlaams Gewest.

In 2021 lag de levensverwachting bij de geboorte in het Vlaamse Gewest voor de hele wettelijke bevolking op 82,7 jaar. Bij mannen ging het om 80,4 jaar, bij vrouwen om 85 jaar. Dat geeft een extra levensverwachting bij de geboorte voor vrouwen van 4,6 jaar ten aanzien van mannen.

In de periode 2000-2019 is de levensverwachting bij de geboorte toegenomen van 78,5 jaar in 2000 naar 82,7 jaar in 2019 (+4,2 jaar) voor de totale bevolking. Die stijging lag hoger bij mannen (+5,1 jaar) dan bij vrouwen (+3,3 jaar). Ook op oudere leeftijden behouden vrouwen een hogere levensverwachting dan mannen: op de leeftijd van 65 jaar lag de levensverwachting van vrouwen in 2020 2,9 jaar hoger, op de leeftijd van 85 jaar 1,1 jaar hoger.

In 2020 werd voor het eerst in 20 jaar een duidelijke daling van de levensverwachting vastgesteld. Die hangt samen met het hoge aantal overlijdens tijdens de COVID-19-pandemie. Men verwacht dat dit effect opnieuw zal uitdoven in de komende jaren.

De levensverwachting bij de geboorte blijft met 82,7 jaar in 2021 wel nog steeds het hoogst in het Vlaams Gewest. Brussels Hoofdstedelijk Gewest bedroeg de levensverwachting 81,3 jaar en in het Waals Gewest 79,9 jaar. In vergelijking met 2020 is in Brussel de levensverwachting het sterkst gestegen met ongeveer 2 jaar, gevolgd door Wallonië met een stijging van 1 jaar. In Vlaanderen was deze stijging het minst sterk met 0,7 jaar.

De data zijn afkomstig van Statbel, via [Statistiek Vlaanderen](https://www.statistiek.vlaanderen.be/).